

Beretning

over

I. forslag til lov om elforsyning,

II. forslag til lov om atomanlæg m.v.,

III. forslag til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg og

IV. forslag til folketingsbeslutning om meddelelse af tilladelse til opførelse af et atomkraftværk [af Ninn-Hansen m. fl.]

(Afgivet af det energipolitiske udvalg den 29. august 1975).

Udvalget har behandlet lovforslagene i adskillige møder og har i denne forbindelse stillet spørgsmål til statsministeren, miljøministeren, ministeren for offentlige arbejder, handelsministeren og undervisningsministeren.

Udvalgets spørgsmål er tillige med ministerens svar optrykt som bilag til beretningen.

Udvalget har endvidere modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark,
 Danske Elværkers Forening,
 Danske Fjernvarmeværkers Forening, DFF
 Danske Forsyningsselskabers Funktionær-
 sammenslutning, DFF,
 Elselskabet ARKE,
 Fynsværket,
 Industrirådet,
 Kommunernes Landsforening,
 Organisationen til Oplysning om Atom-
 kraft, OOA,

Selskabet for Atomenergiens industrielle Udnyttelse og Sydvestjyllands Andels El-Forsyning.

Udvalget har endvidere behandlet den energipolitiske redegørelse, som handelsministeren gav folketinget den 6. maj 1975, og drøftet den under et samråd med ministeren på Marienborg.

Udvalget har ikke kunnet afgive betænkning over forslag til lov om elforsyning, forslag til lov om atomanlæg m.v., forslag til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg og forslag til folketingsbeslutning om meddelelse af tilladelse til opførelse af et atomkraftværk [af Ninn-Hansen m.fl.], men der er tilvejebragt et omfattende materiale som grundlag for den videre og afsluttende behandling af disse forslag.

P. u. v.

Nyboe Andersen,
 formand.

Bilagsfortegnelse.

	Sp.
1. Udvalgets spørgsmål og ministerens svar i forbindelse med forslag til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg	1493
2. Udvalgets spørgsmål og ministerens svar i forbindelse med forslag til lov om atomanlæg m. v. . .	1505
A. Statsministerens svar	1505
B. Miljøministerens svar	1509
C. Undervisningsministerens svar	1513
3. Udvalgets spørgsmål og ministerens svar i forbindelse med forslag til lov om elforsyning	1539

Spørgsmål og svar i forbindelse med forslag til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg.

Spørgsmål 1:

Udvalget udbeder sig oplysning om, hvilke høringer der er indhentet over forslaget.

Svar:

Lovforslaget har været forhandlet med miljøministeriet, handelsministeriet, justits-

ministeriet og Danske Elværkers Forening. Skriftlige erklæringer foreligger ikke.

Spørgsmål 2:

Udvalget anmoder om ministerens kommentarer til henvendelsen fra Kommunernes landsforening af 29. april 1975.

KOMMUNERNES LANDSFORENING

Den 29. april 1975.

I anledning af det af ministeren for offentlige arbejder den 19. marts 1975 fremsatte forslag til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg skal landsforeningen fremsætte følgende bemærkninger:

For så vidt angår foreslåede ændringer i ekspropriationsreglerne er landsforeningen af den opfattelse, at ekspropriationskompetencen vedrørende stærkstrømsanlæg uanset størrelse bør henlægges til kommunalbestyrelserne.

Landsforeningen har tidligere fremhævet det hensigtsmæssige i det system, der, i tilfælde af indgreb overfor ejendomsretten, byggede på samling af beslutningsmyndigheden hos de lokale folkevalgte råd, men således at erstatningsspørgsmål kunne forelægges taksations- og overtaksationskommissioner. Herved ville borgerne bibringes den tryghed, at beslutningerne bringes frem for et offentligt politisk forum, der i forvejen har ansvaret for at samordne et bredt interesseområde med mulighed for offentlig kritik og debat, samtidig med at de mere traditionelle retssikkerhedssynspunkter bliver tilgodeset.

Ifølge det fremsatte forslag til ændringer i ekspropriationsreglerne lægges ekspropriationskompetencen hos ministeren for offentlige arbejder efter indstilling fra elektricitetsrådet, idet ekspropriationen for større anlægs vedkommende skal ske efter lov om fremgangsmåden ved ekspropriation af fast ejendom, medens stærkstrømslovens almindelige regler fortsat normalt følges for mindre anlægs vedkommende, idet ekspropriationen i disse sidste tilfælde kun kan ske med tilslutning fra enten amtsråd eller kommunalbestyrelse(r). Herved bibeholdes i væsentlighed det hidtidige „lukkede system“ i stærkstrømsloven, der holder beslutningsprocedurerne på afstand af offentlig kritik og debat. Ligeledes vanskeliggøres fortsat koordineringen med den fysiske planlægning, i hvert fald for de store anlægs vedkommende.

Landsforeningen skal i stedet foreslå, at ekspropriationskompetencen vedrørende såvel store som små stærkstrømsanlæg henlægges til vedkommende kommunalbestyrelse, der gennemfører ekspropriationen for reglerne i lov om offentlige veje.

I særlige tilfælde, hvor elmastetraceer skal passere en lang række kommuner, kan ministeren for offentlige arbejder i konkrete tilfælde bestemme, at ekspropriationskompetencen henlægges til amtsrådet (hovedstadsrådet), der kan fastlægge ledningsføringen efter aftale med de berørte kommunalbestyrelser. En ordning som foreslået svarer til princippet i vandforsyningslovens § 14, stk. 4, der blev gennemført ved den nylige ændring af denne lov i 1973.

Såfremt udvalget ønsker at opretholde den foreslåede skillelinje mellem store og små anlæg, således at store anlæg gennemfø-

res efter 1964-loven, må landsforeningen fastholde følgende synspunkter:

- 1) Også for større anlæg må gælde, at de kræver tilslutning fra vedkommende amtsråd for så vidt angår landzone og fra vedkommende kommunalbestyrelse for så vidt angår byzone, jfr. lovforslagets nr. 4 for så vidt angår små anlæg.
- 2) Den nævnte bestemmelse i nr. 4 bør udformes således, at vedkommende kommunalbestyrelses samtykke altid udkræves uanset om der er tale om by- eller landzone.

Jens Mathiasen.

/ O. Ingvartsen.

Til folketingets energipolitiske udvalg.

Svar:

Kommunernes landsforening foreslår, at kompetencen til at bestemme, om der skal foretages ekspropriation til gennemførelse af et stærkstrømsanlæg henlægges til kommunalbestyrelserne. Dette skal efter foreningens forslag gælde for alle ledningsanlæg, hvad enten de er beregnet for distribution af elektricitet for spændinger over eller under 50 kV. Det fremgår ikke klart af forslaget, om man også tænker sig, at ekspropriation af arealer til elværker m. v. skal besluttes af kommunalbestyrelserne.

Lov nr. 186 af 4. juni 1964 om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom må betragtes som den i dag gældende „almindelige“ ekspropriationsproceslov, hvis anvendelse må have formodningen for sig. Efter lovens § 1 er dens anvendelsesområde primært ekspropriation til anlæg for staten eller for koncessionerede virksomheder, men lovens regler anvendes også ved ekspropriation til andre anlæg, f. eks. havne, beredskabslagre for olie, elektricitetsværker. Medens elforsyning ikke hidtil har været koncessioneret virksomhed, vil gennemførelsen af forslag til lov om elforsyning indføre en koncessionsordning på

området. På nuværende tidspunkt at henlægge ekspropriationskompetencen fra ministeren for offentlige arbejder til kommunalbestyrelserne ville således være ensbetydende med en direkte fravigelse af bestemmelsen i ekspropriationsproceslovens § 1, der som nævnt fastslår lovens primære anvendelsesområde. En sådan fravigelse synes ganske ubegrundet. Omvendt ses der ikke at foreligge grunde til at henlægge ekspropriationskompetencen vedrørende stærkstrømsanlæg til kommunalbestyrelserne. Den kompetence, som disse i henhold til bestående lovgivning har til at beslutte ekspropriation, har typisk sigte på gennemførelse af kommunale anlæg, der atter som hovedregel kun vedrører arealer inden for den enkelte kommune.

Fra kommunal side har der tidligere været fremsat forslag i den af Kommunernes landsforening nu angivne retning. I en skrivelse af 30. juni 1969 foreslog Den danske købstadsforening med henblik på arbejdet i den kommission, der foretog en gennemgang af ekspropriationslovgivningen, at ekspropriationskompetencen for stærkstrømsanlæg blev henlagt til kommunalbestyrelserne. Kommissionen tog ikke dette forslag op.

Den fandt, at man vel principielt burde stræbe hen mod en anvendelse af loven fra 1964 også ved ekspropriation til fremføring af stærkstrømsledninger, men at praktiske hensyn kunne tale mod en ændring. Kommissionen fandt det derfor rimeligt fortsat at anvende de særlige regler i stærkstrømsloven, men forudså på længere sigt en tilnærmelse til reglerne i loven fra 1964. Lovforslaget er således i principiel overensstemmelse med kommissionens tanker.

Der henvises til den i 70 eksemplarer vedlagte 2. betænkning vedrørende gennemgang af ekspropriationslovgivningen (betænkning nr. 595/1971) side 39-40 og bilag 1, side 48.*) Denne betænkning indeholder også principielle betragtninger på forholdet mellem ekspropriationsprocesreglerne i loven fra 1964 og ved kommunale ekspropriationer, se navnlig side 8-22.

For så vidt landsforeningen henviser til systemet i vandforsyningsloven, skal bemærkes, at strukturen af elforsyningsnettet og vandforsyningsnettet er væsensforskellig. Landsforeningen nævner i øvrigt ikke, at miljøministeren altid kan bestemme, at reglerne i loven fra 1964 skal anvendes ved ekspropriation til vandforsyningsanlæg (vandforsyningslovens § 14, stk. 4, sidste punktum).

Kommunernes landsforening anfører der-

næst, at amtsråd, henholdsvis kommunalbestyrelse også bør give samtykke til ekspropriationer, der gennemføres efter reglerne i loven fra 1964. Imidlertid er samvirket mellem denne lov og loven om by- og landzoner fastlagt således, at en ekspropriation efter reglerne i loven fra 1964 kun kan gennemføres under iagttagelse af reglerne i zonenloven, herunder udnyttelse af dennes ankenulighed, medmindre særlig hjemmel for det modsatte måtte foreligge. Der henvises herom til den i 70 eksemplarer vedlagte cirkulærskrivelse fra ministeriet for offentlige arbejder af 3. oktober 1974.*) Nogen særlig regel for stærkstrømsanlæg, til hvis gennemførelse ekspropriation sker efter reglerne i loven fra 1964, er således ikke nødvendig.

Kommunernes landsforening ønsker endelig, at bestemmelsen i stærkstrømslovens § 10, stk. 6, 1. punktum, udformes således, at vedkommende kommunalbestyrelse skal give samtykke til ledningsfremføringen også i landzone. Efter forslaget er det amtsrådet, der skal samtykke. Ideen i forslaget er imidlertid at sikre, at ledningsfremføringen sker med hensyntagen til de interesser, som zonenloven tilgodeser, og det må derfor være det logisk rigtige at få tilslutning fra den kompetente zonenlovmyndighed.

70 eksemplarer af denne skrivelse vedlægges.

Niels Matthiasen.

Folketingets energipolitiske udvalg, folketinget.

*) Ikke optrykt her.

I tilslutning til udvalgets spørgsmål 2 til forslag til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg (F 165 — bilag 5) og mit svar af 13. maj 1975 tillader jeg mig hermed at oversende 70 eksemplarer af en

erklæring af 14. maj 1975 fra handelsministeriet om dettes stilling til det forslag, der er fremsat af Kommunernes Landsforening i skrivelse af 29. april 1975 til udvalget (F 165 — bilag 2).

Niels Matthiasen.

Folketingets energipolitiske udvalg, folketinget.

HANDELSMINISTERIET

Den 14. maj 1975.

I skrivelse af 1. maj 1975 — j. nr. F. 59-4 — har ministeriet under henvisning til en vedlagt kopi af skrivelse af 29. april 1975 fra Kommunernes Landsforening til folketingets energipolitiske udvalg anmodet handelsministeriet om en udtalelse vedrørende Landsforeningens forslag om, at forslag til lov om ændring af lov om stærkstrømsanlæg ændres, således at ekspropriationskompetencen vedrørende stærkstrømsanlæg uanset størrelse henlægges til kommunalbestyrelsen.

I denne anledning skal handelsministeriet udtale, at en imødekommelse af Landsforeningens ønske efter handelsministeriets opfattelse ville være uheldig, idet den ville medvirke til at forringe de muligheder for en centraliseret planlægning af hovedtransmissionssystemerne for elektricitet og af placeringen af de større produktionsanlæg. Som det er påpeget af handelsministeren i

besvarelsen af spørgsmål nr. 1 ad forslag til lov om elforsyning (F. 180) — en kopi af besvarelsen vedlægges — er det påkrævet, at staten får mulighed for at gribe ind i forbindelse med organisationen og udbygningen af elforsyningsvirksomheden, og det må derfor findes nødvendigt, at ekspropriationskompetencen ligger hos den centrale myndighed, ministeriet for offentlige arbejder, efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation.

Handelsministeriet henviser i øvrigt til, at det i forslaget til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg i § 10, stk. 6, nu foreslås, at ministeren, før ekspropriationsbeslutning i henhold til de særlige regler i §§ 10-14 træffes, skal have tilslutning fra vedkommende amtsråd, for så vidt angår arealer i landzone, og tilslutning fra vedkommende kommunalbestyrelse, for så vidt angår andre områder.

P. M. V.

H. Christensen.

/ Jacob Erik Holmblad.

Ministeriet for offentlige arbejder

Spørgsmål 3:

Der ønskes nærmere oplysninger om elektricitetsrådets virksomhed i henhold til den gældende lovs § 2, herunder antallet af anmeldte forslag til investeringer, antal tilfælde, hvor anmeldte forslag ikke straks har kunnet godkendes, årsagerne hertil og det typiske forløb af forhandlinger om ændringer i forslagene.

Svar:

Fra elektricitetsrådet har jeg indhentet den i 70 eksemplarer vedlagte skrivelse af 30. maj 1975 angående rådets administration af stærkstrømslovens § 2, og jeg tillader mig at henvise til denne.

ELEKTRICITETSRADET

Den 30. maj 1975.

I besvarelse af ministeriets skrivelse af 23. maj 1975 (j. nr. F. 59-4 i) vedrørende de af folketingets energiudvalg stillede spørgsmål „Ad forslag til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg (F. 165)“ skal ad pkt. 3 og 4 anføres:

ad pkt. 3.

Der var i 1952 i alt 330 virksomheder, som producerede elektricitet til den offentlige forsyning. I løbet af de følgende 15 år gik dette antal ned til 55, af hvilke 10 var vandkraftværker af ældre dato og 11 værker til forsyning af mindre øer. Bortset fra vandkraftanlæggene er produktionsvirksomhedernes antal i dag 15, hvoraf 3 mindre til forsyning af øerne Anholt, Endelave og Christiansø. Det overvejes at forsyne Endelave gennem et undersøisk kabelanlæg, hvorefter værket på øen vil blive nedlagt (eller stillet i reserve).

De anmeldelser på anlæg, som elektricitetsrådet ikke umiddelbart har kunnet godkende, er blevet indsendt fra landelektricitetsværker, stationsbyværker eller mindre købstæders kommunale forsyninger. Den sidste af disse anmeldelser blev modtaget i 1964 (fra Uglev Andels Elektricitetsværk).

Anmeldelserne har omfattet opstilling af diesellaggregater, som regel for jævnstrømsproduktion på værker, hvis behov bekvemt

Jeg skal bemærke, at teknisk anmeldelse af nyanlæg og udvidelse af bestående anlæg fortsat skal ske til elektricitetsrådet, uanset ophævelse af lovens § 2 af hensyn til rådets undersøgelse af anlæggets overensstemmelse med stærkstrømsreglementets sikkerhedsbestemmelser.

Som det fremgår af rådets skrivelse, er der ikke siden 1964 modtaget anmeldelser, som rådet ikke har kunnet godkende med henvisning til lovens § 2. I et par tilfælde har der dog været drøftelser om tidspunktet for et anlægs idriftsætning.

Det er videre oplyst, at antallet af grænsetvistsager i de sidste 3 år har været 3.

kanne dækkes af en billigere vekselstrømsforsyning fra nærliggende vekselstrømsnet. En del anmeldelser fra sådanne værker er blevet godkendt, fordi vekselstrømsforsyningsanlæggene ikke var udbygget i et sådant omfang, at de pågældende værker umiddelbart kunne få en tilfredsstillende vekselstrømsforsyning.

For enkelte værkers vedkommende er den fremsendte anmeldelse blevet trukket tilbage efter en forhandling med det pågældende værk, men i en lang række tilfælde har indsenderen efter modtagelse af rådets redegørelse fastholdt anmeldelsen, hvorefter rådet i henhold til § 2, 1. stk., 4. afsnit, i anden omgang har måttet godkende denne.

De siden 1965 indsendte anmeldelser på nyanlæg er indgået fra virksomheder, der er deltagere i samarbejderne inden for ELSAM eller Kraftimport, og de pågældende anlæg har derfor skullet indpasses i det mønster for samarbejde om produktion og fordeling, som disse to organisationer står for. Udvaldelserne har i disse organisationer været genstand for meget indgående undersøgelse i enkeltheder med hensyn til teknik og økonomi, og anmeldelserne har derfor stort set ikke givet rådet anledning til bemærkninger.

I grænsetvistsager har det været rådets principielle indstilling at søge at finde frem

til en forligsordning mellem de stridende parter, således at man har kunnet undgå at afsige kendelser, som jo nødvendigvis måtte gå den ene eller den anden eller eventuelt begge parter imod. I visse arter af sager, hvor tvisten har drejet sig om forsyning til skoler, sygehuse, plejehjem o. lign. eller væsentlige udvidelser af sådanne, har rådet været af den opfattelse, at man principielt burde undgå udbygning af jævnstrømsanlæg, som inden for et kortere tidsforløb sandsynligvis alligevel skulle omlægges til vekselstrømsforsyning.

ad pkt. 4.

Til varetagelse af de elektricitetsrådet påhvilende opgaver i medfør af § 2 i den gældende stærkstrømslov af 30. juli 1949 har rådet blandt sine medlemmer og under formandens ledelse nedsat et „samarbejdsudvalg“ på i alt 7 medlemmer. Samarbejdsudvalget har på rådets vegne ført de forhandlinger med ejere af bestående og nye anlæg om gennemførelse af samarbejde og

lignende, som rådet har fundet anledning til, herunder også de efter § 2, stk. 2, rådet pålagte mæglingsmøder i grænsetvistsager.

Udvalget har ikke været indkaldt siden 1971.

Det med ovennævnte opgaver forbundne arbejde har gennem de seneste godt 20 år været varetaget af en civilingeniør med tidligere beskæftigelse ved forsyningsvirksomhed, som i samråd med rådets formand og de forskellige rådsmedlemmer har udarbejdet de nødvendige redegørelser, som anmeldelser på udvidelse af anlæg, samarbejde mellem forskellige virksomheder og grænsetvistsager har givet anledning til.

Det med udarbejdelse af redegørelserne forbundne skrivestuearbejde er foretaget som almindeligt skrivearbejde på rådets skrivestue.

En talmæssig opgørelse af de behandlede sager har desværre ikke kunnet udarbejdes med så kort varsel, men vil om ønsket kunne fremskaffes ved gennemgang af rådets arkiver.

I formandens fravær

H. Kastoft Jansen,
overingeniør.

Ministeriet for offentlige arbejder.

Spørgsmål 4:

Hvilken administration har været opbygget i tilknytning hertil, og hvad skal der ske ved denne?

Svar:

Også ved besvarelsen af dette spørgsmål tillader jeg mig at henvise til elektricitetsrådets erklæring.

Det skal yderligere tilføjes, at den til arbejdet anvendte civilingeniør kun delvis har været beskæftiget med opgaver i henhold til lovens § 2.

Elektricitetsrådets samarbejdsudvalg kan opløses, når lovens § 2 er ophævet.

70 eksemplarer af denne skrivelse vedlægges.

Niels Matthiasen.

Folketingets energipolitiske udvalg.

Spørgsmål og svar i forbindelse med forslag til lov om atomanlæg m.v.

A. Udvalgets spørgsmål til statsministeren og dennes svar.

Spørgsmål:

I forbindelse med udvalgets gennemgang af ovennævnte forslag og handelsministerens forslag til lov om elforsyning udbeder udvalget sig en begrundelse for, at energipolitikken varetages af 3 forskellige ministre: handels-, undervisnings- og miljøminister, tilligemed statsministerens vurdering og koordinationsmuligheder ministrene imellem.

Statsministerens svar:

I forbindelse med ministeriet Poul Hartlings udnævnelse blev det ved kgl. resolution af 19. december 1973 bestemt, at sager vedrørende energispørgsmål skulle henlægges til handelsministeriet. Sagsområdet skulle senere fastlægges efter en undersøgelse af, på hvilken måde det mest hensigtsmæssigt kunne afgrænses overfor andre ministeriers forretningsområder.

Denne undersøgelse blev foretaget ud fra følgende hovedsynspunkter:

1. Ansvar for koordineringen på energiområdet måtte påhvile handelsministeren.
2. Forretningsområdet: energispørgsmål skulle begrænses til de sagsområder, der er af betydning for landets forsyning med og forbrug af energi, herunder el-energi (energipolitikken).
3. De sagsområder, der vel involverer energiproblemer, men som væsentligt vedrører sikkerhedsmæssige og miljømæssige hensyn, skulle ikke henlægges til handelsministeriet. Baggrunden herfor var først og fremmest den opfattelse, at handelsministeren som ansvarlig for landets energiforsyning og energiøkonomi principielt ikke samtidig burde være ansvarlig for de miljømæssige og sikker-

hedsmæssige aspekter, som er knyttet til anvendelsen af forskellige former for energi.

4. De energispørgsmål, der vedrører Grønland, skulle forblive under ministeriet for Grønland.

Efter at undersøgelsens resultat var godkendt af regeringen, blev den nuværende ressortfordeling på energiområdet fastlagt ved kgl. resolution af 25. marts 1974, hvorefter ansvaret for energipolitikken og de dermed direkte sammenhængende sagsområder (bortset fra Grønland) blev henlagt til handelsministeren, mens andre sager, i hvilke energispørgsmål er involveret, skulle være placeret sammen med de sagsområder, de i øvrigt vedrører.

For at sikre koordineringen af energispørgsmål blev der den 30. april 1974 af handelsministeren nedsat et interdepartementalt koordineringsudvalg vedrørende energispørgsmål.

Det interdepartementale koordineringsudvalg, hvis sekretariat er henlagt til handelsministeriet, har følgende kommissorium:

„1. at koordinere og vurdere — ud fra et energipolitisk synspunkt — sådanne foranstaltninger af lovgivningsmæssig eller administrativ karakter, som af de enkelte ministerier og styrelser påtænkes gennemført, og som enten har et direkte energipolitisk sigte, eller som i deres konsekvenser kan få energipolitiske virkninger.

2. Med de enkelte ministerier/styrelser at drøfte, hvilke foranstaltninger af lovgivningsmæssig eller administrativ karakter der inden for de pågældendes ressort kan være anledning til at søge gennemført som led i den fremtidige energipolitik.

I tilfælde af, at der i udvalget ikke kan opnås enighed om et spørgsmål, forelægges

dette for regeringens energiudvalg (ministerudvalget) af vedkommende ressortministerium ledsaget af de synspunkter, der er fremkommet i udvalget.

Det nuværende regeringsudvalg består af

følgende ministre: Handelsministeren (formand), miljøministeren, ministeren for Grønland og undervisningsministeren.

Det er min opfattelse, at denne koordinationsprocedure har virket tilfredsstillende.

B. Udvalgets spørgsmål til miljøministeren og dennes svar.

Spørgsmål:

„Udvalget udbeder sig eksempler på, at miljøministeren kan udøve beføjelser tillagt andre myndigheder“.

Miljøministerens svar:

Baggrunden for lovforslagets § 10 er den centrale stilling folketinget ifølge lovforslaget tillægges ved valget af en plads.

Inden folketinget ved en folketingsbeslutning kan tage stilling til en konkret plads, er det nødvendigt, at der foretages en vurdering af en placerings planlægningsmæssige, miljømæssige og naturfredningsmæssige konsekvenser, idet disse må indgå med betydelig vægt ved valget af en plads. Lovforslagets § 10, stk. 2, indeholder en generel hjemmel for miljøministeren til uafhængig af gældende regler om sagsforberedelse at tilvejebringe materiale til brug for folketingsbeslutningen.

I konsekvens af at folketinget ved sin tilslutning til placeringen af et atomkraftværk i realiteten har truffet afgørelse i medfør af den i forslaget § 10, stk. 2, nævnte lovgivning, foreslås det i § 10, stk. 1, at det er miljøministeren, der efterfølgende meddeler de tilladelser m. v., der er nødvendige for at virkeliggøre folketingsbeslutningen.

De tilfælde, hvor miljøministeren i medfør af § 10, stk. 1, træffer afgørelse i tilfælde, hvor beslutningskompetencen i den berørte lovgivning er decentraliseret, er således eksempler på, at miljøministeren udøver beføjelser tillagt andre myndigheder. I bilag 4 til lovforslaget gives der i den udførlige redegørelse over de af § 10 omfattede love, de relevante eksempler herpå.

Herudover tillægges der i forslaget § 10, stk. 2, miljøministeren hjemmel til i forbindelse med sagsforberedelsen til folketingsbeslutningen at fravige bestemmelser af proceduremæssig karakter i de nævnte love. I bestemmelsen angives eksempler på dens rækkevidde, idet miljøministeren eksempelvis kan udøve beføjelser tillagt andre myndigheder, pålægge en anden myndighed at medvirke til sagsforberedelsen samt af-

kræve en ansøger de nødvendige oplysninger. Som eksempel på at miljøministeren i denne forbindelse kan udøve beføjelser tillagt andre myndigheder kan nævnes, at miljøministeren kan pålægge en kommunalbestyrelse at udarbejde en byplanvedtægt for det område, hvorpå et atomkraftværk påtænkes opført. Såfremt en kommunalbestyrelse undlader dette, vil miljøministeren selv kunne lade en byplanvedtægt udarbejde og herunder udøve en kommunalbestyrelses beføjelser ifølge byplanloven til at foretage opmålingen på en privat ejendom og foretage offentlig bekendtgørelse af en byplanvedtægt. Miljøministeren vil på lignende måde inden for andre lovgivningsområder kunne tiltage sig en lokal myndigheds beføjelse til at søge en sag oplyst. Der henvises også her til redegørelsen i bilag 4 i lovforslaget, hvor der gives eksempler på, hvilke fravigelser bestemmelserne i forslaget § 10, stk. 2, må antages at medføre i de enkelte love.

Som det er anført i motiverne har forslaget § 10 en karakter, der ikke adskiller den væsentligt fra de såkaldte „call-in“ bestemmelser, der i forvejen findes i visse af de i § 10, stk. 2, nævnte love og som giver miljøministeren hjemmel til at overtage afgørelsen i en konkret sag, jfr. således miljøbeskyttelseslovens § 47, hvorefter miljøministeren kan overtage afgørelsen i bl. a. en godkendelsessag i henhold til lovens kap. 5, by- og landzonelovens § 9, stk. 2. vedrørende administrationen af landzonebestemmelserne og lands- og regionplanlovens § 19 vedrørende tilladelser og dispensationer i henhold til bygge- og byplanlovgivningen.

Uanset eksistensen af disse bestemmelser har man fundet det nødvendigt at medtage den generelle hjemmel i forslaget § 10.

Baggrunden herfor er, at beslutningskompetencen i medfør af visse af de i § 10, stk. 2, nævnte love er henlagt til lokale myndigheder uden at lovene indeholder hjemmel for miljøministeren til at overtage afgørelsen af en konkret sag. I naturfredningsloven er kompetencen til at gennemføre frednings-sager, ophæve allerede trufne fredninger

samt til at dispensere fra lovens byggelinjebestemmelser, således henlagt til de af miljøministeriet uafhængige fredningsnævn og overfredningsnævnet. Ifølge klitfredningsloven er det de særlige klitmyndigheder, der er kompetente til at tillade byggeri m. v. på fredede klitarealer. Endvidere udarbejdes en byplanvedtægt ifølge byplanlovens § 1 normalt på kommunalbestyrelsens initiativ.

Herudover skal fremhæves, at lovforslagets § 10 på en række punkter er videregående end de ovennævnte eksisterende „call-in“ bestemmelser.

Dels skal nævnes de vigtige bestemmelser i forslaget § 10, stk. 3 og § 10, stk. 5, der er foreslået ud fra det synspunkt, at en administrativ myndighed ikke efterfølgende skal kunne anfægte en af folketinget truffen beslutning om opførelse af et atomkraftværk.

Dels kan nævnes den bredere affattelse af lovforslagets § 10, stk. 1 og stk. 2, der er ensbetydende med, at miljøministeren uafhængig af de i de enkelte love gældende procedureforskrifter og regler om tilsyn og påtaleret kan vælge den mest rationelle fremgangsmåde med hensyn til sagsforberedelsen og det efterfølgende tilsyn med et atomkraftværk. Bestemmelserne er som ovenfor nævnt en konsekvens af, at miljøministeren til brug for folketingets behandling af en ansøgning om opførelse af et atomkraftværk på en bestemt plads skal tilvejebringe en samlet vurdering af samtlige de hensyn, der varetages i de i forslaget § 10, stk. 2, nævnte love, uanset at beslutninger m. v. i medfør af de nævnte love i vidt omfang træffes af lokale myndigheder.

C. Udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar.

Spørgsmål 1:

Der ønskes en kortfattet redegørelse for tilsvarende lovgivning i andre europæiske lande, især Sverige, England, Frankrig og Tyskland, tillige med oplysning om tilsvarende lovgivning i USA.

Svar:

I anledning af et tilsvarende spørgsmål fra folketingets forskningsudvalg, jfr. udvalgets skrivelse af 5. april 1974, blev afgivet

en besvarelse dateret april 1974, som vedlægges i et eksemplar.

Den i slutningen af 1974 skete organisatoriske ændring i USA, hvorved USAEC opdeltet i „Energy Research and Development Administration“ (ERDA) og „Nuclear Regulatory Commission“ (NRC) har ikke medført ændring af de her gengivne bestemmelser; NRC varetager i denne forbindelse de USAEC tidligere påhvilende opgaver.

UNDERVISNINGSMINISTERIET
ATOMENERGIKOMMISSIONEN

April 1974.

Besvarelse af Folketingets Forskningsudvalgs skrivelse af 5. april 1974.

Spørgsmål 1:

Oplysning om tilsvarende lovgivning i udlandet (England, Frankrig, Tyskland, USA og Sverige).

Svar:

Følgende oplysninger hidrører fra en af OECD, NEA i 1972 udarbejdet oversigt „Nuclear Legislation, Analytical Study“ om atomlovgivning i OECD-medlemslandene. Udover nedenstående kortfattede omtale af de omhandlede lande henvises nærmere til de relevante sider i oversigten, hvilke sider vedlægges i fotokopi.*)

1. *England* (side 442-451).

Nuclear Installations Act 1965 foreskriver, at atomenergianlæg m. v., som ikke tilhører staten, kun må opføres og drives med tilladelse givet af den ansvarshavende minister (for England og Wales: ministeren for handel og industri). Tilladelsen kan kun gives til selskaber (corporate body) og er uoverdragelig. Der er kun få regler for den formelle procedure en ansøger skal følge; i praksis vil ansøgeren i tiden forinden ansøgningen uformelt konsultere „Inspector of Nuclear Installations“, der på ministerens vegne behandler disse sager. Der vil herunder blive givet retningslinjer for den mulige godkendelse af den valgte placering og det foreslåede anlæg; hvis disse konsultationer falder heldigt ud, skal ansøgeren udarbejde (et mere detaljeret forslag til) en egentlig ansøgning, og på grundlag af denne egentlige ansøgning træffer ministeren så afgørelse om meddelelse af tilladelse og i givet fald under hvilke betingelser.

Ministeren kan stille alle de betingelser, også efterfølgende, som han finder nødvendige eller ønskelige af sikkerhedsgrunde,

og kan til enhver tid tilbagekalde tilladelsen. Denne kan begrænses til kun at gælde opførelse af anlægget, således at anlæggets idrifttagning kræver en yderligere særlig tilladelse med dertil knyttede betingelser for driften.

Myndighedernes arbejde med disse sager og udøvelsen af kontrol (inspektioner) sker ved „Nuclear Installations Inspectorate“, der består af et antal „inspektører“ og henhører under ministeren for handel og industri.

Undladelse af at søge den nødvendige tilladelse, eller brud på lovens regler eller den givne tilladelses betingelser straffes med bøde eller frihedsstraf.

2. *Frankrig* (side 129-140 samt supplement om 1973-loven, side 30-40).

Etablering af såkaldte store nukleare anlæg herunder nukleare reaktorer, oparbejdnings- og opbevaringsanlæg kræver ifølge lov af 1973 om nukleare anlæg forudgående tilladelse af ministeren for industri og videnskabelig udvikling, tilladelse kan gives til enkeltpersoner eller selskaber, private eller offentlige institutioner, civile eller militære. Loven omfatter ikke særligt klassificerede nukleare militære anlæg.

Ansøgninger skal stiles til ministeren for industri og videnskabelig udvikling og i givet fald endvidere til den minister, hvorunder det pågældende anlæg hører.

Ansøgningen notificeres til en række andre ministre (vedrørende indenrigs-, transport-, bolig-, frednings-, miljø-, landbrugs- og sundhedsmæssige forhold). Tilladelsen gives af den førnævnte industriminister med tilslutning fra ministeren for sundhedsvæsenet.

*) Ikke optrykt her.

En interministeriel komite — bestående af repræsentanter for en lang række ministerier og sagorganisationer, for nuklear videnskab, atomenergikommissionen og elrådet samt et tilsvarende antal politikere — rådgiver industriministeren vedrørende ansøgninger om oprettelse og drift af de af loven omfattede nukleare anlæg og udtaler sig samtidig om forhold vedrørende arbejderbeskyttelse, fredning og miljøbeskyttelse.

Derudover gøres ansøgningen til genstand for høring på et lokalt plan, der ledes af den pågældende „præfekt“ efter retningslinjer fastlagt af en række af de involverede ministerier.

Tilladelse til opførelse af anlægget gives på vilkår og betingelser, der kan ændres løbende, ligesom tilladelsen i særlige tilfælde kan tilbagekaldes. Tilladelsen til idrifttagning af anlægget kan gives enten særskilt eller som følge af opfyldelsen af de til opførelsen knyttede betingelser.

Den løbende kontrol med anlægget udøves af særligt sagkyndige udpeget af ministeren for miljøspørgsmål og ministeren for industri og videnskabelig udvikling og på sidstnævnte ministers ansvar. Disse sagkyndige samarbejder her med de involverede lokale myndigheder. Overtrædelse af bestemmelser vedrørende radioaktiv forurening straffes med bøde.

3. Vesttyskland (side 166-173).

Ifølge lov af 1959 om atomenergi kræves forudgående tilladelse til blandt andet bygning og drift af nukleare anlæg. Som følge af Vesttysklands status som forbundsstat er kompetencen vedrørende atomenergi henlagt til de enkelte Länders myndigheder. Fælles retningslinjer for de af loven omfattede forhold gives af forbundsregeringen og indenrigsministeren; ministeren rådgives her af den rådgivende atomenergikommission og reaktorsikkerhedskommissionen samt visse andre sagkyndige forbundsmyndigheder.

Ansøgning kan dreje sig om enten kun bygning af anlægget eller også om idrifttagning. En ansøgning, der tillige omfatter idrifttagning kundgøres dels i en officiel bulletin dels i dagspressen på det pågældende område; der fastsættes en frist for indsigelser og et tidspunkt for en offentlig høring.

En tilladelse er blandt andet afhængig af, at der ikke kan rejses berettiget tvivl om

troværdigheden af og den påkrævede tekniske viden hos ansøgeren og de personer, der er ansvarlige for opførelsen, driften og kontrollen med anlægget. Tilladelsen gives i form af en administrativ afgørelse og ledsages af vilkår og betingelser blandt andet vedrørende sikkerhedsmæssige og sundhedsmæssige forhold. Betingelser kan tilføjes senere, og tilladelsen, der gives med en tidsfrist, kan tilbagekaldes, såfremt fastsatte betingelser m. v. ikke overholdes.

Under bygningen og driften er atomanlæg undergivet løbende kontrol af de af myndighederne udpegede inspektører, der er bemyndiget blandt andet til at skride ind mod eventuelle uregelmæssigheder og i givet fald at standse midlertidigt opførelsen og driften af anlægget.

Overtrædelse af lovgivningen og bestemmelser på dette område kan medføre bøde og frihedsstraf.

4. USA (side 465-478).

Atomenergilovent af 1954 (med senere ændringer) suppleret med særbestemmelser givet af atomenergikommissionen (USAEC) udgør de føderale bestemmelser på atomenergiområdet. USAEC, der udpeges af, og som er ansvarlig overfor præsidenten, udsteder tilladelse til bygning og drift af bl. a. atomenergianlæg, og er i øvrigt i vidt omfang bemyndiget til at regulere al nuklear aktivitet. Kommissionen overvåges af en kongreskomité; føderale sagkyndige myndigheder bistår med henblik på især bestrålings- og særlige sikkerhedsforhold.

Den af loven udkrævede tilladelse kan gælde enten for kommercielle anlæg eller for forsknings- og udviklingsanlæg; tilladelsen, der kun kan overdrages til andre end ansøgeren med kommissionens samtykke, gives ikke til udlændinge eller selskaber kontrolleret eller ejet af udlændinge, og vil i øvrigt kun blive givet såfremt det stemmer med amerikanske forsvars- og sikkerhedsmæssige interesser.

Inden den egentlige ansøgning giver USAEC ansøgeren en uforbindende vurdering af den eller de ønskede placeringer af anlægget. På grundlag heraf udfærdiger ansøgeren med bistand af leverandøren og hovedentreprenøren ansøgning om tilladelse til opførelse af anlægget tillige med en sikkerhedsrapport. Denne ansøgning, der stiles

til USAEC, bekendtgøres for offentligheden og for involverede myndigheder i den pågældende enkeltstat. Kommissionens foreløbige vurdering heraf bekendtgøres på samme måde, og danner grundlag for en offentlig høring, der ledes af kommissionen. Når anlægget næsten er færdigopført indsendes ansøgning om idriftsættelse tillige med endelig sikkerhedsrapport. Også myndighedernes afgørelse heraf bekendtgøres mens høring kun holdes, såfremt det kræves af en person, der hævder sine interesser tilsidesat.

En tilladelse kan tilbagekaldes, suspenderes eller ændres helt eller delvis under nærmere angivne betingelser.

USAEC forestår den løbende kontrol med anlægget såvel under bygning som under drift, og undersøger herudover ethvert ulykkestilfælde og mulige risici.

Brud på de givne regler og forskrifter straffes med bøde og/eller fængsel.

5. *Sverige* (side 373-380).

Opførelse og drift af bl. a. nukleare anlæg kræver ifølge atomenergilooven af 1956 forudgående tilladelse, der gives af ministeren for industri, der træffer bestemmelse herom efter beslutning i den samlede regering. Forinden skal de i den øvrige lovgivning opstillede krav især vedrørende strålingsbeskyttelse, bygnings- og miljøforhold være opfyldt.

Ansøgningen stiles til delegationen for atomenergispørgsmål, der er en statslig organisation henhørende under den nævnte industriminister. Delegationen beskæftiger sig både med nuklear forskning med særlig henblik på sikkerhedsspørgsmål og med behandling af indgivne ansøgninger, ligesom den forestår tilsynet under bygning og drift af de pågældende anlæg m. v. Delegationen støtter sig i sikkerhedsforhold til en særlig reaktorsikkerhedskomiteé og i sikkerhedsforhold vedrørende stråling til strålingsbeskyttelsesinstituttet, der henhører under ministeren for sundhedsvæsen og sociale forhold.

En ansøgning om opførelse og drift af et nukleart anlæg skal ledsages af en sikkerhedsrapport indeholdende alle relevante oplysninger af teknisk o. lign. karakter vedrørende anlægget. En ansøgning kan ind-

skrænke sig til at gælde pladsvalget og skal da blot indeholde oplysning om den påtænkte reaktor, anlæggets placering og andre forhold af mere generel art.

Tilladelsen ledsages af vilkår og betingelser, eventuelt tidsbegrænset; de fastsatte betingelser kan ændres løbende af delegationen, ligesom yderligere betingelser kan stilles. En tilladelse kan tilbagekaldes under nærmere angivne forhold.

Delegationen for atomenergispørgsmål forestår også tilsynet, der udøves af delegationens sagkyndige inspektører.

Undladelse af at opfylde lovens krav eller de stillede særlige betingelser for bygningen og driften kan medføre bøde og fængselsstraf.

Spørgsmål 2:

Det er oplyst over for udvalget, at det norske stortings industripolitiske udvalg har afgivet en indstilling den 28. april d. å. til den norske regering angående industripolitikken. Udvalget udbeder sig eksemplarer af denne indstilling.

Svar:

Der vedlægges et eksemplar af stortingsindstilling nr. 225 (1974-75) om „tilrådnning frå industrikomiteen om energiforsyninga i Noreg i fremtida“, afgivet af stortingets industrikomite den 28. april 1975*) samt et eksemplar af stortingsmelding nr. 100 (1973-74*) som ligger til grund for nævnte indstilling.

Spørgsmål 3:

En vurdering af atomenergikommissionens og sundhedsstyrelsens muligheder for at varetage de opgaver, lovforslaget pålægger dem, udbedes.

Svar:

Atomenergikommissionen har siden forsøgsanlægget Risøs oprettelse inden for de givne rammer opbygget viden og erfaring i de fagdiscipliner, der vedrører reaktorteknologien omfattende nukleare anlægs sikkerhed.

Det reaktorteknologiske arbejde er i væsentlig udstrækning gennemført som projektstudier vedrørende reaktortyper, der har påkaldt sig interesse under hensyntagen

*) Ikke optrykt her.

til danske muligheder for at udnytte de opnåede resultater. I arbejdet er indgået såvel teoretiske undersøgelser som forsøgsarbejde med anvendelse af Risø's forsøgsreaktorer. Studierne er ofte udført i samarbejde med udenlandske institutioner for at øge udbyttet af arbejdet og måle dets kvalitet. Erfaring fra reaktorteknologisk arbejde i udlandet er endvidere indhentet ved udstationering af medarbejdere til betydningsfulde centre for reaktorteknologisk viden, attachering til Risø af erfarne udenlandske reaktorteknologer samt gennem deltagelse i internationale konferencer.

Under hensyntagen til de forpligtelser, lov om nukleare anlæg (atomanlæg) af 16. maj 1962 pålægger atomenergikommissionen som myndighed vedrørende nuklear sikkerhed, er der i tilrettelæggelsen af det reaktorteknologiske arbejde lagt vægt på at opnå viden om krav, metoder og undersøgelser, der sigter mod at opnå fornøden sikkerhed ved nukleare anlæg. I denne forbindelse er det naturligvis af betydning, at de atomkraftværker, som kan komme på tale ved introduktion af atomenergi i Danmark, vil være af typer, der har været i drift i udlandet gennem adskillige år, således at de grundlæggende krav, der i udlandet stilles til sikkerheden, er kendte.

Atomenergikommissionen har gennem sit reaktorteknologiske arbejde opnået et bredt og velfunderet kendskab til principperne og det teknologiske grundlag for udformningen af atomkraftværker og indsamlede praktiske erfaringer fra drift af disse. Dette giver atomenergikommissionen baggrund for at opstille sikkerhedskrav tilpasset danske forhold og vurdere kravenes overholdelse ved bygning og drift af danske atomkraftværker.

Til at varetage atomenergikommissionens teknisk-administrative forpligtelser ved myndighedsbehandlingen af nukleare anlæg oprettedes i 1973 Tilsynet med Nukleare Anlæg med direkte reference til atomenergikommissionens forretningsudvalg.

Selve Tilsynet har på nuværende tidspunkt 7 medarbejdere med mangeårig, bred reaktorteknologisk erfaring fra arbejde på forsøgsanlægget Risø og i udlandet og må

anses kompetent til at løse de Tilsynet pålagte opgaver, men vil ved varetagelse af opgaverne som en selvfølge i vidt omfang anvende bistand fra forsøgsanlægget Risø samt i givet fald andre danske eller udenlandske institutioner.

For sundhedsstyrelsens vedkommende erindres om, at kontrollen med befolkningens udsættelse for ioniserende stråling lige siden 1920'erne har været henlagt under sundhedsstyrelsen som kompetent instans.

I henhold til røntgenloven af 1930 og lov om brug m. v. af radioaktive stoffer fra 1953 kræves sundhedsstyrelsens tilladelse til at lede en røntgenafdeling, samt sundhedsstyrelsens tilladelse til enhver besiddelse og anvendelse af menneskeskabt radioaktivt stof. I 1961 oprettede sundhedsstyrelsen et særligt institut til at varetage det daglige arbejde med disse sager, Statens institut for Strålehygiejne. På instituttet er der samlet sagkundskab til vurdering af hele spektret af strålebeskyttelsesproblemer, herunder atomkraftspørgsmål. I gældende lov om nukleare anlæg fra 1962 er sundhedsstyrelsen sammen med atomenergikommissionen udpeget som nuklear sikkerhedsmyndighed. Ved hjælp af egen og tilknyttede konsulenter sagkundskab ser sundhedsstyrelsen sig i stand til at bestride de opgaver, lovforslaget pålægger.

Spørgsmål 4:

Ad § 1: Udvalget udbeder sig eksempler på, hvilke nye områder lovforslaget omfatter.

Svar:

Som eksempler på sådanne nye områder kan nævnes:

- Minedrift for brydning af uranmalm
- Fremstilling af nukleart brændsel*) i form af naturligt uran
- Opbevaring af nyt nukleart brændsel i form af naturligt uran
- Laboratiemæssig (ikke fabrikmæssig) fremstilling og behandling af nuklear substans*) samt laboratiemæssig adskillelse af isotoper i nukleart brændsel
- Transport af nyt og brugt nukleart brændsel samt transport af radioaktivt produkt (affald)

*) jfr. definitioner i lov nr. 332 af 12. juni 1974 om erstatning for atomskader.

— Anvendelse af underkritiske opstillinger, dvs. forsøgsoptillinger baseret på en nuklear spaltningsproces, der ikke vedligeholder sig selv (i modsætning til processen i en nuklear reaktor).

Det bemærkes, at undervisningsministeren allerede ifølge den gældende lov har mulighed for ved særlig administrativ bestemmelse at inddrage ovennævnte områder i lovens anvendelsesområde.

Spørgsmål 5:

Ad § 2: Kan andre myndigheder end de i lovforslaget nævnte hindre en tilladelse efter stk. 1? (f. eks. kommunale myndigheder).

Svar:

Indledningsvis skal anføres, at tilladelse til placering af et atomkraftværk kun kan gives til en ansøger, der har opnået eneretsbevilling til el-produktion med kernebrændsel som energikilde i henhold til forslag til lov om elforsyning. Som anført i bemærkningerne til § 11 i forslaget til lov om atomanlæg må sådan bevilling, der gives af handelsministeren med tilslutning af folketingets energipolitiske udvalg, forventes meddelt inden eller senest samtidig med, at undervisningsministeren fremlægger forslag til den folketingsbeslutning, der er omtalt i forslagens § 3, stk. 1. En nægtelse af at give eneretsbevilling vil derfor automatisk hindre, at der gives tilladelse efter § 2, stk. 1 i loven om atomanlæg.

Sagsbehandlingen af ansøgninger om tilladelse til at opføre og drive de af lovforslaget omfattede anlæg og gennemføre de nævnte transportarter af radioaktivt produkt sker dels ud fra nukleart sikkerhedsmæssige hensyn dels ud fra de miljø- og planlægningshensyn m. v., som er samlet i lovforslagets § 10, og når sagsbehandlingen er tilendebragt, påhviler det henholdsvis undervisningsministeren og miljøministeren at træffe den endelige afgørelse om indstilling til folketinget, jfr. lovforslagets § 3. Myndigheder uden for lovforslagets område vil ikke ud fra de førnævnte hensyn kunne hindre en tilladelse efter § 2, stk. 1.

Det bør dog herved erindres, at opførelsen og driften af så store anlæg som kraftværker, hvad enten disse er konventionelle eller nukleare, forudsætter, at den for byggeriet og driften ansvarlige indhenter udtalelser,

godkendelser m. v. fra en række andre myndigheder, både kommunale og statslige, i henhold til den øvrige eksisterende lovgivning. Som eksempel kan nævnes hensynet til gældende byggeforskrifter m. v. og til, at indrettelsen af arbejdspladsen skal imødekomme de krav, som stilles i henhold til arbejdsbeskyttelseslovgivningen og undergives arbejdstilsynet. Manglende opfyldelse af disse mangeartede krav vil kunne bevirke, at en ansøgning i henhold til lovforslaget ikke umiddelbart kan imødekommes; iøvrigt vil en tilladelse blive givet under den klare forudsætning, at alle øvrige forhold i henhold til anden eksisterende lovgivning er bragt i orden, inden byggeriet påbegyndes, respektivt anlægget sættes i drift.

Spørgsmål 6:

Ad § 2: en uddybning af „væsentlige almene interesser“ ønskes.

Svar:

Den anførte formulering er, iøvrigt lige som hele § 2, stk. 2, overført uændret fra den eksisterende lov om nukleare anlæg (nr. 170 af 16. maj 1962). I den betænkning, nr. 286 af 1961, der udarbejdedes i tilknytning til 1962-loven, anførtes om „væsentlige almene interesser“, at eksempler herpå kunne findes i byplanmæssige, militære og sanitære hensyn. Som anført i bemærkningerne til § 2, stk. 2, i lovforslaget om atomanlæg (F. 174) er dette synspunkt blevet kraftigt underbygget, idet lovforslagets § 10 forudsætter, at forhold, der henhører under miljøministeren, i første række miljø-, frednings- og landsplanlægningsmæssige, skal foreligge oplyst til brug ved folketingets stillingtagen til spørgsmålet om placering af et atomkraftværk og for det energipolitiske udvalg i dets arbejde med sager om placering, bygning og drift af de af loven omfattede anlæg.

Udtrykket „væsentlige almene interesser“ der naturligvis skal ses i sammenhæng med bestemmelsen om, at tilladelser ikke kan gives, hvis det skønnes betænkeligt af hensyn til sikkerheden, er således en art rammebestemmelse, hvis indhold ikke blot allerede har undergået ændring som følge af udviklingen i den forløbne tid, men som også vil afspejle den fremtidige vurdering af, hvad der må anses for at være af væsent-

lig almen interesse i relation til etablering af atomkraftværker m. v.

Spørgsmål 7:

Ad § 3: Hvilke ulemper og fordele vil der være forbundet med at meddele tilladelse i henhold til stk. 2 og stk. 3 til placering, bygning og drift af et nukleart reaktor anlæg, i form af lov?

Svar:

Lovforslaget set i sammenhæng med det fremsatte ændringsforslag, hvorefter loven først vil træde i kraft med vedtagelsen af en særlig ikrafttrædelseslov, forudsætter, at der ved beslutningerne om eventuel tilladelse til bygning og drift af et atomkraftværk er vedtaget dels lov om atomanlæg (procedureloven), dels ikrafttrædelsesloven — denne sidste i givet fald efter en folkeafstemning. Tilladelsen til placering af et sådant værk, dvs. det første led i den tredelte procedure, gives af undervisningsministeren med tilslutning af folketingset, jfr. § 3, stk. 1; at denne tilladelse forudsætter en folketingsbeslutning, er udtryk for ønske om at give folketingset en central og afgørende stilling på et så tidligt tidspunkt som muligt i behandlingen af en ansøgning.

Det skal her erindres, som også nævnt i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at på tidspunktet for ansøgningens behandling i folketingset vil der foreligge så mange og detaljerede forhold oplyst fra ansøgerens side og vurderet af sikkerhedsmyndighederne, at folketingset vil have så meget indseende med, at de nødvendige forudsætninger er til stede for, at anlægget kan opføres og idriftsættes på den pågældende plads med fornøden sikkerhed, at folketingset kan træffe en fuldt forsvarlig beslutning om placeringen. Hertil kommer, at placeringstilladelsen, jfr. § 3, stk. 1, bortfalder, såfremt der ikke vil kunne meddeles efterfølgende tilladelse til anlæggets bygning og drift.

Dersom tilladelsen til bygning og drift af et sådant anlæg skulle træffes i form af en særlig lov — efter at myndighedsbehandlingen var afsluttet med et positivt resultat — måtte dette ske på et forholdsvis sent tidspunkt i behandlingsproceduren. Dette ville være uheldigt af flere grunde. For det første ville ansøgeren da have forpligtet sig til så afgørende ordreaftgivelser og dermed udgif-

ter, at man løber risiko for, at sagen allerede ud fra et økonomisk synspunkt ville blive betragtet som mere eller mindre præjudiceret, hvorfor folketingsets stilling i realiteten ikke ville være så fri som ønskeligt. Hertil kommer, at en endelig afgørelse på et sent tidspunkt i proceduren ville vanskeliggøre eller helt umuliggøre ansøgerens stilling over for reaktorleverandøren og leverandører af komponenter til anlægget; det må, som også allerede fremhævet i den betænkning nr. 286 af 1961, som udarbejdedes i anledning af 1962-loven om nukleare anlæg, være et rimeligt krav fra en ansøger, der vil gå i gang med et så stort og bekosteligt projekt, som kræver en stor økonomisk, personel- og teknisk indsats, at planerne til anlægget kan godkendes så tidligt som muligt.

Der ses derfor ikke at være vundet noget ved, at de omhandlede tilladelser meddeles i form af en lov, der let ville kunne få karakter alene af folketingsets formelle tilslutning til den af myndighederne afgivne, af ministeren tiltrådte indstilling.

Spørgsmål 8:

Ad § 3: Udvalget udbeder sig eksempler på, hvilke anlæg udover nukleare reaktor anlæg, der kan komme på tale i henhold til stk. 2. Vil dette f. eks. kunne omfatte oparbejdningsanlæg?

Svar:

Som eksempler på anlæg udover reaktor anlæg kan nævnes:

- Mineanlæg for uranmalm
- Anlæg for fremstilling af nyt nukleart brændsel, herunder berigningsanlæg
- Oparbejdningsanlæg
- Anlæg for opbevaring af nyt nukleart brændsel
- Anlæg for lagring af radioaktivt produkt (affald)

Spørgsmål 9 ad § 3:

Vil ministeren overveje en ændring af atomenergikommissionens sammensætning, således at AEK ikke som medlemmer har personer, der arbejder for eller er tilknyttet det selskab der får en eneretsbevilling, eller den industri, der bliver involveret heri?

Svar:

Med den nuværende sammensætning af

AEK, hvor der både i kommissionen og i dennes forretningsudvalg indgår repræsentanter for erhvervslivet, elværkerne, forskningen og andre væsentlige samfundsinteresser, er der tilvejebragt en ekspertise, der er af største betydning for AEKs arbejde. Dette vil også gøre sig gældende i samme omfang ved det arbejde, som kommissionen i givet fald vil få ved behandlingen af ansøgninger om tilladelse til etablering og drift af nukleare anlæg, herunder atomkraftværker.

Som bekendt er det Tilsynet med nukleare Anlæg, der har til opgave på AEKs vegne at forberede og afgive indstillinger vedrørende sådanne ansøgninger. Tilsynets indstillinger vil gå videre til AEKs forretningsudvalg og af dette forelægges for AEKs og sundhedsstyrelsens rådgivende reaktorudvalg, det såkaldte Gomard-udvalg. Begge instanser og sundhedsstyrelsen vil have mulighed for at stille spørgsmål til Tilsynet og til at fremsætte ønsker om yderligere undersøgelser og oplysninger eller om skærpede krav til det pågældende anlæg, men vil i øvrigt, efter at sagen er færdigbehandlet, være forpligtet til uændret at fremsende Tilsynets indstillinger og materiale til undervisningsministeren alene ledsaget af sådanne kommentarer, som AEK eller Gomard-udvalget måtte finde grund til. Disse indstillinger og det materiale, der har betydning for dem, vil selvsagt i deres helhed tilgå folketinget og dermed offentligheden.

Efter min opfattelse sikrer denne fremgangsmåde, at hver ansøgning vil blive behandlet med den størst mulige ekspertise, ansvarlighed og grundighed og således, at eventuelle særinteresser fra repræsentanterne for eneretsbevilningsindehaveren eller den ved byggeriet involverede industri ikke vil have nogen mulighed for at svække afgørelsens upartiskhed og kvalitet.

Jeg er overbevist om, at medlemmerne af AEK og dets forretningsudvalg vil være meget opmærksomme på mulige habilitetskonflikter under behandlingen af disse sager; regeringen finder derfor ikke grund til at overveje en ændring af AEKs sammensætning i den angivne retning med deraf følgende svækkelse af det faglige indslag i kommissionen.

Spørgsmål 10:

Ad § 3: Hvorledes og i hvilket omfang agter ministeren at holde folketingets energipolitiske udvalg orienteret?

Svar:

Lovforslaget forudsætter en tæt kommunikation mellem undervisningsministeren samt de under denne hørende myndigheder på den ene side og folketingets energipolitiske udvalg på den anden side. Som anført i de almindelige bemærkninger til lovforslaget vil udvalget — ligesom folketinget forud for den i § 3, stk. 1 nævnte folketingsbeslutning vedrørende placering af et atomkraftværk — have adgang til alle relevante oplysninger inden for såvel undervisningsministerens som miljøministerens ressort, der er af betydning for sagens afgørelse og dens videre forløb. Alle væsentlige indstillinger under sagens gang, såvel som naturligvis den endelige, vil tillige med statusrapporter og oversigter samt rapporter vedrørende resultater af de løbende tilsyn, der udøves af myndighederne, blive oversendt af undervisningsministeren til udvalget. Om omfanget og karakteren af de oplysninger, der vil foreligge for folketinget, henvises nærmere til de almindelige bemærkninger til lovforslaget, side 4-5.

Undervisningsministeren går iøvrigt ud fra, at udvalget vil benytte sin almindelige adgang til at stille spørgsmål vedrørende allerede afgivet materiale eller udbede sig yderligere oplysninger om forhold, som måtte skønnes af interesse vedrørende sagen for udvalgets bedømmelse, og er overbevist om, at der i det hele på grundlag af udvalgets ønsker vil kunne findes en hensigtsmæssig form for en løbende og grundig orientering af udvalget.

Spørgsmål 11:

Ad § 4: Hvordan kan generelle sikkerhedsregler tænkes indarbejdet i selve lovteksten? Der udbedes eksempler på, hvordan generelle sikkerhedsregler er indarbejdet i udenlandsk lovgivning eller bekendtgørelser i henhold til lovgivning.

Svar:

Som overordnet generel sikkerhedsregel er

— ligesom i 1962-loven om nukleare anlæg
 — i lovforslagets § 2, stk. 2, fastslået, at de nødvendige tilladelser ikke må meddeles „hvor det skønnes betænkeligt af hensyn til sikkerheden eller andre væsentlige almene interesser“. Denne bestemmelse giver hjemmel til for myndighederne under behandling af de af lovforslaget omfattede sager og i det hele i bedømmelsen af virksomheden på de pågældende anlæg m. v. at foretage vurderinger og skride ind i alle forhold, der af myndighederne skønnes at måtte reguleres (ændres) for at bringe dem i overensstemmelse med det overordnede krav om størst mulig sikkerhed.

Rent principielt kunne der i loven også optages andre generelle krav til den nukleare sikkerhed, og som eksempler på forhold, der kunne tænkes reguleret herved, kan nævnes:

- befolkningens og personalets udsættelse for ioniserende stråling, herunder udslip af radioaktive stoffer fra anlæg
- principper vedrørende den sikkerhedsmæssige udformning af anlæg, f. eks. vedrørende beskyttelse mod påvirkninger udefra
- konstruktionsprincipper for sikkerhedsudstyr
- principper vedrørende foranstaltninger til sikring af kvalitet under nukleare anlægs bygning og drift
- ansøgers organisation for bygning og drift af anlæg
- principper for tilrettelæggelse af beredskab
- principper for rutinemæssig overvågning af, at anlægget ikke belaster omgivelser (omegnkontrol).

De nævnte eksempler omfattes alle af den generelle sikkerhedsbestemmelse i § 2, stk. 2, men forudsætter en nærmere udformning i detaljer, i første række til brug for ansøgere. Lovforslagets § 4, stk. 2, forudsætter da også, at undervisningsministeren i forhandling med miljøministeren giver regler for ansøgningers indhold og omfang, og at undervisningsministeren fastsætter generelle krav til den nukleare sikkerhed og overlader til AÆK og sundhedsstyrelsen at give nærmere detaljerede forskrifter vedrørende de generelle krav.

Når lovforslaget ikke i teksten optager andre generelle sikkerhedskrav end den

nævnte i § 2, stk. 2, skyldes det i høj grad ønsket om at tilgodese myndighedernes interesse i løbende at kunne ajourføre, ændre, stramme m. v. alle sikkerhedsforskrifter under hensyntagen til erfaringer i udlandet og driftserfaringer ved danske værker. Dette hensyn vil kun med vanskelighed kunne imødekommes, dersom lovtæksten indeholdt formuleringer om sikkerhedshensyn af mere konkret art, og holdt i mere almene vendinger vil formuleringer af de i eksemplerne nævnte sikkerhedshensyn så vidt ses ikke indeholde noget, som ikke allerede er omfattet af forslaget § 2, stk. 2.

Ifølge de for AÆK foreliggende oplysninger indeholder tilsvarende lovgivning i udlandet ligeledes kun generelle sikkerhedsregler af overordnet karakter, jfr. f.eks. den svenske tilsvarende lov, der fastslår, at tilladelse kun gives på betingelser, der garanterer den nationale sikkerhed og offentlighedens beskyttelse.

Øvrige krav til den nukleare sikkerhed af mere eller mindre generel karakter gives i form af bekendtgørelser, regulativer og lignende forskrifter, der naturligvis er lige så bindende som den til grund liggende lov, men som har den fordel, at de løbende kan justeres af de myndigheder, der er ansvarlige for sikkerheden.

Spørgsmål 12 ad § 4:

Udvalget udbeder sig en angivelse af, på hvilket grundlag gebyret tænkes fastsat. Kan det på nuværende tidspunkt angives, i hvilken størrelsesorden beløbet bliver? Af bemærkningerne til lovforslaget, side 4, fremgår, at ministeren vil lade de nødvendige personaleudvidelser foretage uden for de eksisterende rammer. Vil ministeren ændre disse bemærkninger, således at sikkerhedsmyndighedernes behandling af ansøgninger og udøvelse af tilsyn kan ske inden for de eksisterende rammer?

Svar:

I grundlaget for beregningen af gebyret, som ansøger skal betale, indgår de skønnede udgifter ved myndighedernes behandling af ansøgninger om tilladelse til etablering og drift af atomkraftværker i Danmark, og udgangspunktet er, at disse udgifter skal dækkes fuldt ud af gebyret.

De pågældende myndigheder er atom-

energikommissionen, d.v.s. i første række Tilsynet med Nukleare Anlæg, sundhedsstyrelsen og de to styrelser rådgivende reaktorsikkerhedsudvalg, det såkaldte Gomard-udvalg. Det forventes, at arbejdet med en ansøgning vil strække sig over en periode på ca. 7 år, og for denne periode vil det samlede gebyr for de nævnte instansers virksomhed beløbe sig til omkring 11 mill. kr. i alt (regnet i 1975-priser). Efter denne periode vil der fortsat være tilsyn i form af inspektion og kontrol, udøvet af Tilsynet og sundhedsstyrelsen i forening; udgifterne hertil er skønsmæssigt sat til 250.000 kr. i gennemsnit pr. år pr. anlæg.

Gebyret bør reguleres under hensyntagen til pris- og lønudviklingen i myndighedernes udgifter til det omhandlede arbejde.

For en fuldstændigheds skyld skal erindres om, at herudover vil der blive tale om ansøgers betaling direkte efter regning for arbejdet udført af f.eks. Risø eller institutioner eller sagkyndige uden for Risø; sådant arbejde vil blive udført på almindelige kontraktvilkår som konsulentarbejde.

Atomenergikommissionens behandling af ansøgninger og udøvelse af tilsyn forventes at kunne ske inden for de eksisterende personalerammer. Dersom det faktiske arbejdes omfang, f.eks. derved at der samtidig skal behandles mere end en ansøgning, ud fra sikkerhedsmæssige hensyn måtte bevirke, at det midlertidigt bliver nødvendigt at udvide Tilsynets stab, vil gebyrfastsættelsen være således tilrettelagt, at en midlertidig merudgift vil kunne afholdes inden for rammerne af gebyrindtægterne.

Spørgsmål 13:

Ad § 7: Udvalget udbeder sig eksempler på, hvilke pålæg der vil kunne gives i henhold til stk. 1.

Svar:

I henhold til § 7, stk. 1, kan atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen meddele „pålæg, som er fornødne til at sikre overholdelsen af opstillede vilkår og betingelser, eller som iøvrigt skønnes nødvendige af sikkerhedsmæssige grunde, ligesom de i påkommende tilfælde af sikkerhedsmæssige grunde kan forlange brugen af anlægget standset, indtil der er taget stilling til, om

— og i bekræftende fald hvornår — brugen af anlægget kan genoptages.“

Som eksempler på pålæg, der i påkommende tilfælde kan meddeles bygherre/anlægsindehaver, kan nævnes

— krav om iværksættelse af og rapportering om undersøgelser af nærmere angivne forhold i forbindelse med anlæggets opførelse eller drift.

Et sådant krav kan følge af indtrufne unormale forhold i det pågældende anlæg eller hændelser i tilsvarende anlæg andetsteds.

— krav om midlertidig indstilling af nærmere angivne byggearbejder eller om midlertidig begrænsning af værkets drift som følge af indtrufne hændelser, der af myndighederne bedømmes eventuelt at kræve særlige foranstaltninger, jfr. ovenstående.

— krav om ændring af driftsforskrifter, organisatoriske forhold m. v. inden for de ved betingelserne for godkendelse afstukne rammer som følge af f. eks. indvundne driftserfaringer.

— krav om at give vilkår eller betingelser for godkendelse straks opfyldes i tilfælde af en konstateret afvigelse.

Særligt for sundhedsstyrelsens vedkommende bemærkes, at enhver konstruktionsdetalje og ethvert forhold vedrørende værkets drift, som er af betydning for en vurdering af risiko for bestråling af mennesker på værket og uden for værket, er af interesse og derfor kan give anledning til pålæg.

§ 7 bør ses i sammenhæng med §§ 5 og 6, navnlig § 5, stk. 3, i henhold til hvilken vilkår og betingelser i forbindelse med tilladelsen kan ændres, og nye vilkår og betingelser opstilles, såfremt dette findes påkrævet af hensyn til sikkerheden eller andre væsentlige, almene interesser — og § 5, i henhold til hvilken i sidste instans en given tilladelse kan kaldes tilbage.

Spørgsmål 14:

Ad § 9: Bør der ikke i loven fastsættes et generelt krav om dansk lodstjeneste ved besejling af nukleare skibe eller skibe med nukleart brændsel eller andre nukleare produkter? Hvad taler for og imod dette?

Svar:

Handelsministeriets søfartsafdeling har hertil oplyst følgende:

Indførelse af lodstvang for skibe, som passerer de danske stræder, er i strid med traktaten af 14. marts 1857 om Sund- og Bæltoldens afløsning.

Denne traktat er indgået mellem Danmark på de ene side og en række andre lande på den anden side. Konventionen udgør et specielt traktatgrundlag for de danske stræders folkeretlige stilling og kan påberåbes også af ikke-kontraherende stater.

Brug af danske lodser i skibe under sejlads i de danske gennemsejlingsfarvande må derfor baseres på en frivillig ordning, hvorefter andre søfartsnationer accepterer, at visse af deres skibe, hvis sejlads kan medføre en særlig forureningsrisiko, tager dansk lods.

En sådan frivillig ordning kan tilvejebringes ved, at FN's rådgivende søfartsorganisation (IMCO) efter indstilling fra et eller flere medlemslande vedtager en rekommandation, som henstiller, at nærmere angivne typer eller størrelser af skibe opfylder bestemte besejlingsregler. Praksis har vist, at en af IMCO vedtagen rekommandation følges af næsten alle skibe.

Det må dog bemærkes, at de af IMCO hidtil vedtagne rekommandationer ikke har indeholdt krav om, at skibe i internationalt farvand skal tage lods, men IMCO forventes i dette efterår at afslutte behandlingen af et dansk forslag om oprettelse af en rute for store skibe gennem danske farvande og en til ruten knyttet rekommandation, som bl. a. indebærer, at skibe med en dybgang på 13 m og derover skal tage dansk lods ved passage af ruten.

Skibe, der anløber danske havne eller som besejler danske farvande andre end gennemsejlingsfarvandene, kan med hjemmel i såvel lodsloven som loven om skibsfartens betryggelse pålægges lodstvang. Det må anses for ønskeligt og rimeligt, at dette bringes til at gælde for de i lovforslagets § 9 omhandlede skibe, hvilket vil kunne ske som et vilkår for tilladelse til anløb.

Sundhedsstyrelsen er den kompetente centralmyndighed, når det drejer sig om transport af radioaktivt stof. Statens institut for Strålehygiejne har en døgnvagtordning, og ved uheld kan trækkes på andre myndigheder, herunder politik, civilforsvarskorps, Risø. Det er sundhedsstyrelsens op-

fattelse, at med de anvendte godkendte transportbeholdere er sandsynligheden for overlast med alvorlige konsekvenser yderst ringe, og at spørgsmålet om, hvorvidt risikoen for uheld bør reduceres yderligere ved anvendelse af lods, bør afgøres på internationalt plan. De internationalt anerkendte retningslinier for sikker transport af radioaktivt materiale er i øvrigt meget rigoristiske, men nævner intet om lods.

Undervisningsministeren kan henholde sig til ovenstående og finder, at der, i det omfang krav kan stilles om lodstvang, er tilstrækkelig hjemmel til at stille dette som vilkår i medfør af § 9.

Spørgsmål 15:

Ad § 9: Omfatter udtrykket „dansk territorium“ også internationale gennemsejlingsfarvande?

Svar:

Danske retsregler på dette område henviser til internationale regler for fremmede skibes sejlads såvel i nationale farvande, dvs. i ydre og indre territorialt farvand, som i internationalt farvand. Forholdet er herefter det, at nukleare skibes besejling af dansk farvand i henhold til lovforslagets § 9, der iøvrigt er en gentagelse af hidtidige, gældende regler, forudsætter tilladelse af de danske myndigheder, for så vidt angår sejlads i indre territorialt farvand, herunder havne, havneindløb, bugter, fjorde, medens en sådan tilladelse ikke skal indhentes ved sejlads i og gennem ydre territorialt farvand eller på internationalt område, f. eks. internationale stræder som Øresund og Storebælt. På grund af sin større vanddybde vil Storebælt rent faktisk være mest anvendelig som gennemsejlingsområde; et nukleart drevet skib, der benytter Storebælt udelukkende til gennemsejling, vil således under gennemsejlingen være uden for danske myndigheders kompetence. Lovforslagets § 9 vil blive bragt i anvendelse i de tilfælde, hvor et nukleart drevet skib ønsker at besejle dansk, indre territorialt farvand, f. eks. med henblik på havneanløb.

Spørgsmål 16:

Ad § 12: Eksempler på straffebestemmelser i tilsvarende udenlandsk lovgivning udbedes.

Svar:

I forbindelse med besvarelsen af udvalgets spørgsmål nr. 1 er fremsendt en af NEA udarbejdet oversigt over atomlovgivningen i England, Frankrig, Tyskland, U.S.A. og Sverige. I oversigtens afsnit „Sanctions“, hvortil iøvrigt henvises, er redegjort for de respektive bestemmelser for idømmelse af bøder og frihedsstraf ved overtrædelse af lovgivningen om nukleare anlæg og materialer og de forskrifter, cirkulærer o. lign., som måtte være udstedt med hjemmel i den lovgivning.

Der er naturligvis tale om et bredt spektrum af forsyndelser og en tilsvarende vid graduering af sanktioner; da den tilgrundliggende speciallovgivning er vanskeligt sammenlignelig, og da den iøvrigt bør ses i sammenhæng med den stedlige, almindelige straffelov, er en direkte sammenligning formentlig vanskelig at foretage.

Som eksempel skal her nævnes at der ifølge den svenske atomlovgivning kan idømmes bøde eller op til 6 måneders fængsel i tilfælde, hvor bygning eller drift af en nuklear installation er påbegyndt uden den påkrævede tilladelse, medens personer, der ikke retter sig efter myndighedernes anvisning, eller som afgiver fejlagtige oplysninger til disse myndigheder, kan idømmes bøde eller fængselsstraf efter den pågældende myndigheds anmodning.

I henhold til den engelske atomlovgivning kan der idømmes bøder af meget varierende størrelse, og fængselsstraf kan gå op til 5 år.

Ved en betragtning af de tilsvarende bestemmelser i lovforslagets § 12 bør erindres, at myndighederne foruden disse sanktioner har adgang til at kalde tilladelsen tilbage i henhold til lovforslagets § 6. Også for dansk rets vedkommende kan der blive tale om at pålægge straf for forseelser, der henhører under den almindelige straffelov.

Spørgsmål 17.

Begrundelsen for forskellen mellem straffebestemmelserne i dette lovforslag og straffebestemmelserne i handelsministerens forslag til lov om elforsyning (F. 180) udbedes.

Svar:

Når strafferammen i F. 174 er væsentligt strengere end i F. 180, skyldes dette de specielle sikkerhedsmæssige forhold, som alene knytter sig til forslaget til lov om atomanlæg m. v. Overtrædelse af sikkerhedsforskrifter o. lign. kan være af alvorlig karakter, hvorfor forslaget til lov om atomanlæg ved forsætlig overtrædelse vil kunne hjemle en så alvorlig sanktion som fængsel i op til 2 år.

Som det også er fremhævet i handelsministerens besvarelse af spørgsmål 12 (jfr. udvalgets skrivelse af 30. april 1975, ad F. 180), er det kun de elforsyningsmæssige problemer med henblik på meddelelse af bevilling (eneretsbevilling), som behandles i forslaget til lov om elforsyning, og disse forhold kan ikke motivere en strengere strafferamme end angivet i forslagets § 14. Der er herved også taget hensyn til, at de stærkstrømsmæssige forhold reguleres i loven om elektriske stærkstrømsanlæg.

Spørgsmål 18:

Der udbedes oplysninger om størrelsen af det enrgiforbrug, der medgår ved opførelse af et atomkraftværk (udtrykt i kilo olie) sammenholdt med værkets årlige produktion i f.eks. de første fem år efter etableringen.

Svar:

Hvis man eksempelvis regner med en årsproduktion på 5.800 mill. kWh for et 1000 MW a-kraftværk, svarende til en gennemsnitlig udnyttelsesgrad på 65 pct. (et tal, som ligger på linie med de hidtil indvundne, endnu ret beskedne erfaringer med så store anlæg), vil et sådant atomkraftværk årligt erstatte forbruget af ca. 1,2 mill. tons olie.

Til anlægget af et atomkraftværk i nævnte størrelse vil medgå energi i form af procesvarme, drift af maskiner, transport af materialer m.m., som ikke kan opgøres med nøjagtighed. For et letvandsreaktoranlæg peger foretagne beregninger*) i retning af et tal på omkring 0,4 mill. tons olie-ækvivalent, hvis værkets første kerne beriges ved gas-

*) Jfr. P. Chapman: „The ins and outs of Nuclear Power“.
New Scientist 19. december 1974.

centrifugering, og 0,6 mill. tons, hvis berigningen foretages ved gasdiffusion. Det tilsvarende tal for et konventionelt anlæg af samme størrelse er ca. 0,3 mill. tons.

Det koster naturligvis også energi at fremskaffe det brændsel, som løbende benyttes i henholdsvis oliefyrede kraftværker og atomkraftværker, men da denne energimængde er omtrent lige stor i begge tilfælde for samme producerede mængde elektricitet, kan man se bort herfra.

Spørgsmål 19:

Hvilken administration forventes opbygget i undervisningsministeriet i forbindelse med lovforslaget, og hvorledes bliver ministeriets samlede energiadministration?

Svar:

Der agtes ikke i undervisningsministeriets departement opbygget nogen administration i forbindelse med lovforslagets eventuelle gennemførelse.

Undervisningsministeriets samlede energiadministration forvaltes ved atomenergikommissionens behandling af sager vedrørende ansøgninger om tilladelser i henhold til lovforslaget om atomanlæg og det dermed sammenhængende tilsyn med opførte anlæg. Den nukleare sikkerhed og befolkningens beskyttelse mod strålingsrisici vil blive foretaget på den ene side af atom-

energikommissionen og på den anden side af sundhedsstyrelsen. Disse styrelser vil også forestå udøvelsen af det løbende tilsyn med de af loven omfattede anlæg, og i atomenergikommissionen vil den teknisk-administrative behandling af sager vedrørende ansøgninger om tilladelser i henhold til lovforslaget i det væsentlige foregå i atomenergikommissionens Tilsyn med Nukleare Anlæg, som blev oprettet i 1973 og for øjeblikket omfatter 7 ingeniører.

Som anført i bemærkningerne til lovforslaget vil styrelsernes indstillinger m.v. blive forelagt for atomenergikommissionens og sundhedsstyrelsens rådgivende reaktor-sikkerhedsudvalg (Gomard-udvalget), og de endelige indstillinger fra atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen vil direkte tilgå undervisningsministeren. Atomenergikommissionens sekretariat vil få til opgave at samle og koordinere de i godkendelses-sagerne nødvendige ekspeditioner og varetager i øvrigt indtil videre tillige sekretariatsopgaverne for Gomard-udvalget.

I øvrigt henvises til de almindelige bemærkninger til lovforslaget, ifølge hvilke det ikke påtænkes at udvide det eksisterende administrative apparat, udover at lovens administration muligvis kan nødvendiggøre ansættelse af en sagsbehandler (ingeniør eller jurist) i atomenergikommissionens sekretariat.

Spørgsmål og svar i forbindelse med forslag til lov om elforsyning.

Spørgsmål 1:

ad § 1. Hvilken struktur sigter ministeren på at tilvejebringe for elforsyningen, og agter ministeren at gribe ind i udviklingen?

Svar:

Den lovgivningsmæssige baggrund for strukturen på elforsyningsområdet har hidtil været bestemmelsen i § 2 i lov om elektriske stærkstrømsanlæg. Den nævnte bestemmelse, som nu foreslås ophævet ved det af ministeren for offentlige arbejder fremsatte forslag til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg, er optrykt som bilag til dette lovforslag. Den nuværende stærkstrømslov bygger i det væsentlige på de organisatoriske forhold, som var gældende før sidste verdenskrig og har som hovedformål at øve tilsyn med sikkerheden inden for elforsyningen. Af den kommissionsbetænkning, der dannede grundlaget for stærkstrømsloven, fremgår, at kommissionen lagde afgørende vægt på, at der blev skabt lov hjemmel for et organ med beføjelser til at fremme samarbejdet mellem elektricitetsværker med det formål at opnå den størst mulige økonomi ved fremskaffelsen og fordelingen af den for et vist landområde fornødne elektricitet. Eventuelt skulle der også kunne blive spørgsmål om forbindelse mellem flere sådanne landområder. En sådan lov hjemmel blev imidlertid ikke tilvejebragt. Et af ministeren for offentlige arbejder i december 1971 nedsat udvalg fik til opgave at overveje en revision af den gældende lovgivning med sigte på at fremme en organisationsform, der kunne sikre, at væsentlige samfundsinteresser i fremtidens elforsyning kunne blive varetaget på den mest hensigtsmæssige måde med hensyntagen til både den økonomiske effektivitet og de forbrugs- og byudviklingsinteresser, der er til stede. Udvalget skulle samtidig søge at opnå den størst mulige tilslutning fra de interesserede parter til en løsning af de pågældende problemer, idet man skulle have ønske-

ligheden af at tilstræbe en organisatorisk forenkling af eldistributionen for øje. Udvalgsarbejdet, som var tilsigtet gennemført i løbet af et år, gik imidlertid i stå og i juli 1974 besluttede ministeriet for offentlige arbejder at ophæve udvalget under hensyn til, at sager af energipolitisk karakter vedrørende elforsyningen var overført til handelsministeriet.

På samme måde som min forgænger ved dennes forelæggelse i november 1974 af sit forslag til lov om elforsyning, finder jeg det ønskeligt, at man stiler mod en forenklet og effektiv organisationsform inden for elforsyningen. En strukturtilpasning har været i gang gennem en årrække og er i fortsat udvikling, og jeg finder det rigtigt, at man understøtter en sådan udvikling bedst muligt. Da det imidlertid fremgår, at der hersker delte opfattelser hos elforsyningsvirksomhederne og hos kommunerne af, hvilken vægt der skal tillægges henholdsvis virksomhedsinteresserne og byudviklingsinteresserne, synes det ikke at kunne udelukkes, at det kan blive nødvendigt at gribe ind i udviklingen med henblik på, at der kan opnås rimelige og fornuftige resultater. Jeg vil i forbindelse med spørgsmålet om de planlægningsmæssige interesser gerne henlede opmærksomheden på bestemmelsen i lovforslagets § 15, hvorefter bl. a. frednings- og planlægningslovgivningen ikke berøres af loven. Det vil herved være sikret, at f. eks. de planlægningsmæssige interesser bliver afvejet over for de forsyningsmæssige interesser ved forhandling mellem de respektive myndigheder, organisationer m. v.

Spørgsmål 2:

Ministerens stilling til alene at lade lovforslaget omfatte produktion (kraftværker) jfr. lovforslagets målsætning.

Svar:

Efter min opfattelse ville det være ganske utilstrækkeligt, om lovforslaget kun omfat-

ter produktion af elektricitet. Ved planlægningen af elforsyningen er det nødvendigt tillige at inddrage spørgsmålene omkring transmission og distribution af elektricitet, således som det også hidtil har været tilfældet under den gældende lovgivning. Spørgsmålet om tilpasningen til elektricitetsforsyningen i vore nabolande vil også kun kunne inddrages i planlægningen, såfremt loven omfatter elforsyningen som helhed.

Spørgsmål 3:

Bør § 1 ikke tillige tage miljømæssige hensyn?

Svar:

Ved fastlæggelsen af den samlede energipolitik vil de miljømæssige hensyn blive taget i betragtning. Når miljøbeskyttelse ikke omtales i lovforslagets § 1, hænger dette sammen med, at miljøbeskyttelseslovgivningen på samme måde som frednings-, planlægnings- og sikkerhedslovgivning m. v. ifølge lovforslagets § 15 ikke berøres af loven. Koordineringen vil derfor blive varetaget ved et samarbejde mellem de respektive myndigheder.

Spørgsmål 4:

Der bedes meddelt eksempler på styrings- og koordineringsopgaver, der efter ministerens opfattelse løses bedre af handelsministeriet end af elforsyningselskaberne.

Svar:

Indledningsvis tillader jeg mig at henvise til min besvarelse af spørgsmål 1 vedrørende problemerne omkring strukturtilpasningen inden for elforsyningsområdet. En væsentlig baggrund for ønsket om, at det offentlige får større indsigt på elforsyningsområdet, er imidlertid også de milliardinvesteringer, som også på kort sigt foretages inden for denne sektor, og som bør vurderes og tilrettelægges i sammenhæng med de øvrige investeringer i samfundet — i første række alternative energiinvesteringer. Elforsyningsvirksomhederne har givet udtryk for det ønskelige i opnåelsen af en fuldstændig selvfinansiering af investeringerne, det vil sige fuld indregning af investeringerne i forbrugerpriserne. En sådan ordning er imidlertid efter de gældende pris- og avancelove ikke

mulig, idet det dog herved må tages i betragtning, at monopoltilsynet kun har kunnet gribe ind i prisfastsættelsen for de ikke-kommunale elværker, hvorimod kommunale værkers priser og kommunalt fastsatte forbrugerpriser ikke har været underkastet kontrol. Dette er baggrunden for, at der i lovforslaget er indarbejdet bestemmelser med henblik på indseende med prisdannelsen for elektricitet. De overvejelser, som må foretages i forbindelse med løsningen af investerings-, finansierings- og prisproblemerne, bør gennemføres ud fra et helhedssynspunkt, hvorved der også kan tages hensyn til andre samfundsinteresser end de, som virksomhederne selv kan ventes at tage i betragtning. Som eksempel på et specielt område, hvor netop sådanne helhedssynspunkter vil kunne komme ind i billedet, kan jeg nævne problemerne omkring kombineret produktion af varme og elektricitet i forbindelse med nyanlæg, jfr. bestemmelsen i § 5, stk. 1, nr. 5.

Spørgsmål 5:

Hvad menes der i bemærkningerne til § 1, stk. 3, med anlæg af ubetydelig størrelse? Eksempler udbedes, og kan formuleringen af stk. 2 og 3 ændres, således at den ubestemte undtagelse i stk. 3 undgås, f.eks. ved angivelse af de af loven omfattede anlægstyper, størrelse el. lign.?

Svar:

Bestemmelsen i § 1, stk. 3, må ses som en nødvendig undtagelse fra de generelle regler i § 1, stk. 2. Som nævnt i bemærkningerne til bestemmelsen kan der peges på nød anlæg på hospitaler og produktion til forbrug i egen virksomhed. Med hensyn til anlæg af ubetydelig størrelse er det ikke fundet rigtigt på nuværende tidspunkt at binde sig til en bestemt grænse. Indledningsvis kunne man måske forestille sig at lægge grænsen ved produktionsanlæg med kapacitet på under 5-10 megawatt. En mere bestemt angivelse i lovtæksten er ikke fundet hensigtsmæssig, dels fordi der ikke for øjeblikket foreligger ønsker om sådanne undtagelser, dels fordi det må anses for ønskeligt at have mulighed for administrativt at justere grænserne under hensyn til udviklingen på det teknologiske og forsyningsmæssige område.

Spørgsmål 6:

ad § 2. Hvorledes og i hvilket omfang agter ministeren at holde det energipolitiske udvalg orienteret?

Svar:

Det er min agt i så vidt omfang som muligt at orientere Udvalget generelt om forhold af betydning vedrørende elforsyningen. Jeg finder det endvidere rigtigt, at en sådan orientering og eventuel drøftelse med Udvalget finder sted så vidt muligt forud for udfærdigelsen af generelle forskrifter, jfr. f. eks. bestemmelsen i § 3, stk. 2, i lovforslaget. Jeg henleder samtidig opmærksomheden på, at på de vigtigste områder, § 4 om meddelelse af eneretsbevilling, § 6 om overdragelse af sådan bevilling og § 7 om inddragelse af bevilling eller eneretsbevilling, er Udvalgets tilslutning gjort til en forudsætning.

Spørgsmål 7:

ad § 3. Begrundelsen for grænsen 25 megawatt og 100 kV udbedes.

Svar:

De i § 3, stk. 1, foreslåede grænser på henholdsvis 25 megawatt og 100 kV for elforsyningsvirksomhed, som skal være omfattet af bevillingssystemet, er fastsat efter forhandling med Danske Elværkers Forening. Handelsministeriet havde overvejet, om det var ønskeligt i stedet at anvende en bemyndigelsesbestemmelse, som giver mulighed for en gradvis tilpasning af grænserne, men under hensyn til elværkernes ønske om en klar linje, blev det fundet rimeligt at fastsætte egentlige grænser i selve lovteksten. Som nævnt i bemærkningerne til § 3 anvendes 25 megawatt-grænsen også i miljøloven. Med hensyn til spændingsgrænsen 100 kV danner denne som ligeledes anført i bemærkningerne en naturlig afgrænsning mellem hovedledningsnettet og distributionsnettene, og da det ikke har været hensigten at søge etableret et meget omfattende og administrativt kompliceret bevillingssystem, vil det næppe være forsvarligt at sænke den nævnte grænse.

Spørgsmål 8:

Hvorledes agtes bemyndigelsen benyttet i § 3, stk. 2?

Svar:

Som nævnt i min besvarelse af spørgsmål 1 er den gældende lovgivning vedrørende elforsyningen, herunder afgrænsningen af forsyningsområder m. v., fastlagt i stærkstrømslovens § 2, som nu foreslås ophævet. Jeg finder det rigtigt, at man indtil videre udformer forskrifter på baggrund af og under hensyntagen til den praksis, der har udviklet sig omkring administrationen af stærkstrømsloven, idet man gradvis må søge at tilpasse bestemmelserne i overensstemmelse med den generelle politik, som først efterhånden vil kunne tilrettelægges, jfr. herved de betragtninger, jeg har anført i forbindelse med besvarelsen af spørgsmål 1. Det er fastslået i selve lovteksten, at de interesserede parter forud skal have lejlighed til at udtale sig om sagen, og som nævnt i min besvarelse af spørgsmål 6 agter jeg inden udfærdigelsen af generelle forskrifter tillige at drøfte sagen med Udvalget.

Bestemmelsen i § 3, stk. 2, giver også mulighed for at træffe konkrete afgørelser, og sådanne kan være påkrævede f. eks. i spørgsmål vedrørende en konkret tvist om afgrænsning af forsyningsområder.

Spørgsmål 9:

Kopi af de udtalelser om lovforslagets principielle indhold, som handelsministeren måtte have modtaget fra de i § 3, stk. 2, nævnte organisationer, udbedes.

Svar:

Jeg har ikke modtaget udtalelser om nærværende lovforslags principielle indhold fra de i stk. 2 nævnte organisationer. Jeg har ført en række forhandlinger med de pågældende organisationer og er bekendt med, at min forgænger i forbindelse med udarbejdelsen af sit forslag til lov om elforsyning modtog henvendelser og førte en række forhandlinger i forbindelse med udformningen af dette forslag. Jeg er endvidere bekendt med, at Danske Elværkers Forening i en skrivelse af 4. december 1974 over for det daværende energipolitiske udvalg i folketinget fremsatte en række bemærkninger til den tidligere regerings forslag. Jeg må i øvrigt gå ud fra, at de pågældende organisationer vil rette direkte henvendelse til Udvalget om lovforslaget.

Spørgsmål 10:

Hvorfor har amterne ingen udtaleret i henhold til § 3, stk. 2?

Svar:

Indledningsvis tillader jeg mig at henvise til bestemmelsen i lovforslagets § 15, hvorefter bl. a. planlægningslovgivning ikke berøres af loven. Da kommunerne imidlertid i vidt omfang er engageret i elforsyningsvirksomheden og samtidig også i de planlægningsmæssige, herunder især byudviklingsmæssige, problemer, som knytter sig til elforsyning, har jeg fundet det nødvendigt at lade disse være omfattet af høringspligten. Jeg henviser i øvrigt til min besvarelse af spørgsmål 11.

Spørgsmål 11:

Finder ministeren ikke, at de kommunale organisationer er tilstrækkeligt repræsenteret i DEF, elektricitetsrådet samt som kraftværkernes interessenter?

Svar:

Bestemmelsen i § 3, stk. 2, er i sin udformning identisk med den tilsvarende bestemmelse i det af min forgænger fremsatte forslag til lov om elforsyning. Jeg har forstået, at dette forslag var udformet efter forhandling med de berørte parter og udtryk for en afvejning af interesserne på området, en afvejning, som jeg har kunnet tiltræde. Jeg henviser i øvrigt til min besvarelse af spørgsmål 1, hvoraf fremgår, hvilke problemer der gør sig gældende med hensyn til tilvejebringelse af enighed om afvejningen af de forskellige interesser.

Spørgsmål 12:

ad § 4. Hvilke krav vil der blive stillet til eneretsbevilling?

Svar:

I princippet vil der ikke blive større forskel på udformningen af en almindelig bevilling og en eneretsbevilling. Lovforslaget vedrører elforsyning, mens anden lovgivning regulerer de sikkerhedsmæssige og miljømæssige spørgsmål omkring anvendelse af kernekraft. På et enkelt område vil det imidlertid være nødvendigt at fastsætte særlige bestemmelser i eneretsbevillingen, nemlig for så vidt angår den organisatoriske til-

rettelæggelse af den i bemærkningerne til § 4 nærmere omtalte fællesvirksomhed. Når det i loven gøres til en forudsætning, at der kun kan gives eneretsbevilling til en enkelt bevillingshaver, vil dette forudsætte, at de 2 store elforsyningsssammenslutninger ELSAM og KRAFTIMPORT når til enighed om etableringen af en sådan fællesvirksomhed, som kan sikre, at en eventuel kernekraftudbygning planlægges, projekteres og gennemføres ud fra landspolitiske hensyn. Dette har i givet fald også betydning i relation til lovgivningen om atomanlæg, hvor det forudsættes, at en bestemt virksomhed godkendes som bygherre af anlægget. Det interne økonomiske mellemværende mellem de 2 deltagende elsammenslutninger kan gøre det rimeligt, at der for hver enkelt værk etableres et byggeselskab. Som understreget i bemærkningerne til § 4 vil det imidlertid være en forudsætning såvel efter elforsyningsloven som også efter atomlovgivningen, at det er fællesvirksomheden, der er den ansvarlige bevillingshaver og bygherre.

Spørgsmål 13:

ad § 5. Har ministeriet kendskab til, hvor mange af de nuværende el-selskabers vedtægter, der vil kunne godkendes?

Hvilke krav vil ministeriet typisk stille til vedtægterne (bedes besvaret ved et udkast til vedtægter, der opfylder ministeriets krav)?

Hvilke frister vil man give el-selskaberne til at opfylde kravene?

Hvilke sanktioner vil for sen opfyldelse eller ikke-opfyldelse af kravene medføre?

Svar:

Handelsministeriet har ikke foretaget en gennemgang af de nuværende elselskabers vedtægter, og spørgsmålet vil derfor ikke kunne besvares. De krav, som typisk vil blive stillet til vedtægterne, kan ikke på nuværende tidspunkt fastlægges i enkeltheder.

Der kan dog peges på visse spørgsmål, der især vil kræve opmærksomhed fra handelsministeriets side. Fastlæggelsen af forsyningsområder og forsyningspligten for en bevillingshaver vil kræve, at der ikke i vedtægterne er modstående bestemmelser. De i min besvarelse af spørgsmål 1 nævnte strukturproblemer kan her komme ind i billedet. Det bemærkes, at en godkendelse ef-

ter § 5 ikke kan træde i stedet for sædvanlig godkendelse i henhold til selskabslovgivningen. Endvidere kan der peges på bestemmelserne om regnskab og revision. Endelig må det være ministeriets opgave at sikre, at vedtægterne ikke i øvrigt er i strid med denne lov.

Opmærksomheden henledes på, at elforsyningens virksomhedernes vedtægter allerede efter den gældende stærkstrømslov er underkastet godkendelse, ligesom vedtægterne for de selskaber, hvor kommunerne deltager, er underkastet indenrigsministeriets godkendelse. Som det vil fremgå af det ovenfor anførte, er det ikke muligt til Udvalget at udarbejde et udkast til vedtægter, der vil opfylde ministeriets krav. De eksisterende elforsyningens virksomheders vedtægter er overordentlig omfangsrige og er ret forskelligt affattet, alt efter de opgaver, som selskaberne efter deres formål skal løse, herunder på hvilken måde de deltager i elforsyningen. Det kan således nævnes, at nogle selskaber producerer, transmitterer og distribuerer direkte til forbrugerne, medens andre selskaber kun udfører én eller enkelte af de nævnte opgaver.

Det fremgår af bestemmelsen i lovforslagets § 16, at eksisterende elforsyningens virksomheder kan fortsætte deres virksomhed uden bevilling, når de blot senest 1 måned efter lovens ikrafttræden har indsendt fornøden ansøgning om bevilling. Det forudsættes herved, at de udøver en virksomhed, som omfattes af bevillingssystemet efter § 3, stk. 1. Den nævnte frist på 1 måned kan efter § 16, stk. 3, forlænges. Såfremt en elforsyningens virksomhed skulle vægre sig ved at opfylde krav om ændring af vedtægter som forudsætning for opnåelse af bevilling, må den naturlige følge være, at handelsministeriet må meddele afslag på ansøgningen om bevilling. Såfremt en bevillingshaver uden at have indhentet handelsministeriets godkendelse ændrer sine vedtægter, og handelsministeriet finder, at ændringerne er af en sådan karakter, at de ikke kan godkendes, vil det formentlig være nødvendigt at give bevillingshaveren en rimelig frist til at foretage de nødvendige ændringer. Opfylder bevillingshaveren ikke et sådant krav, kan det blive nødvendigt, at handelsministeriet i medfør af bestemmelsen i lovforslagets § 7, stk. 2, forelægger sagen for Udvalget med

henblik på spørgsmålet om, hvorvidt bevillingen bør inddrages. Det bemærkes herved, at udvalgets tilslutning i givet fald er en nødvendig forudsætning.

Spørgsmål 14:

Ad § 5. Omfatter „anlægsarbejder“ i stk. 1, nr. 5, ethvert anlægsarbejde, uanset størrelse (jfr. stk. 1, nr. 4)?

Svar:

De i § 5, stk. 1 nr. 5, omhandlede anlægsarbejder omfatter ikke ethvert anlægsarbejde uanset størrelsen. Det vil kun være sådanne anlægsarbejder, som vedrører produktionsanlæg med kapacitet over 25 megawatt eller transmissions- eller distributionsanlæg beregnet for spændinger over 100 kV, jfr. herved bestemmelsen i § 3, stk. 1. Anlægsarbejder omfatter såvel nye anlæg som ændringer i produktionskapacitet eller spændingskapacitet. Bestemmelsen i § 5, stk. 1 nr. 4, om udarbejdelse af investerings- og finansieringsplaner er videregående end bestemmelsen i nr. 5, idet den også omfatter kapacitetsudbygning for anlæg under de i § 3, stk. 1, nævnte grænser.

Spørgsmål 15:

Hvorledes agtes tilsynet i henhold til nr. 6 og 7 gennemført i praksis? Hvilke personalevidelser vil være nødvendige hos tilsynsmyndighederne? Hvor store er udgifterne herved? Må el-selskaberne medregne udgifterne hertil i elpriserne? I hvilket omfang vil det være nødvendigt for elforsyningsselskaberne at øge deres personale for at opfylde lovens krav om dobbeltadministration?

Svar:

Tilsynet med bevillingshaverne i henhold til bestemmelsen i § 5, stk. 1 nr. 6, vil blive varetaget af vedkommende kontor i handelsministeriet. Som nævnt i bemærkningerne til lovforslaget lægger man vægt på ansættelse i handelsministeriet af en sagsbehandler med ingeniøruddannelse og erfaring fra arbejdet inden for el-sektoren. Det er herved forudsat, at en del af tilsynsarbejdet vil kunne udføres af en sådan sagsbehandler også i forbindelse med dennes øvrige arbejde i handelsministeriet. Da tilsynsopgaverne ikke skal omfatte de sikkerhedsmæssige for-

hold vedrørende bevillingshavernes virksomhed, jfr. at disse spørgsmål varetages i henhold til lovgivningen om elektriske stærkstrømsanlæg, vil tilsynets væsentligste opgave blive at påse, at lovens og bevillingens vilkår overholdes. Det kan i denne forbindelse være påkrævet, at tilsynet besigtiger de enkelte virksomheder, eller at handelsministeriet i forbindelse med konkrete spørgsmål søger konsulentbistand her i landet eller i udlandet, og det vil i så fald være de hermed forbundne udgifter, som bevillingshaverne efter bestemmelsen i § 5, stk. 1 nr.7, skal betale. Det må antages, at der kun vil blive tale om udgifter af ret ubetydelig størrelsesorden. Sådanne udgifter vil bevillingshaverne i henhold til bestemmelsen i § 9 kunne indregne i priserne som nødvendige omkostninger ved administration efter lovens regler. Det kan ikke antages at blive nødvendigt for bevillingshaverne at øge deres personale for at opfylde krav efter § 5, stk. 1 nr. 6.

Spørgsmål 16:

Kan stk. 1s formål opfyldes alene af det foreslåede krav i nr. 1, tillige med et krav om fremlæggelse af 5-årige drifts- og anlægsbudgetter til orientering?

Svar:

Spørgsmålet må besvares benægtende. Der henvises herved også til min besvarelse af spørgsmål 1 og spørgsmål 4.

Spørgsmål 17:

Er det nødvendigt at opstille samme betingelser til bevilling og eneretsbevilling?

Svar:

Spørgsmålet må besvares i al væsentlighed bekræftende. Jeg henviser herved til min besvarelse af spørgsmål 12.

Spørgsmål 18:

Stilles der krav om dansk nationalitet for opnåelse af bevilling og eneretsbevilling?

Svar:

Spørgsmålet må besvares benægtende. I relation til borgere eller selskaber hjemmehørende i EF-lande vil der ikke kunne stilles et sådant krav.

Med den allerede eksisterende elforsyningsstruktur må problemet dog anses for at være af teoretisk karakter.

Spørgsmål 19:

Der ønskes eksempler på, hvilke yderligere vilkår, der vil kunne stilles i henhold til stk. 2?

Svar:

Som anført i bemærkningerne til § 5, stk. 2, giver bestemmelsen mulighed for inden for nærmere angivne grænser, som må anses for særdeles snævre, at fastsætte vilkår udover de i stk. 1 nævnte. Bestemmelsen må anses for at være nødvendig for at kunne tage højde for konkrete omstændigheder i forbindelse med den enkelte bevillingsansøgers forhold. Som eksempel kan nævnes, at der i forbindelse med bevillingsansøgere, der driver virksomhed med ind- eller udførsel af elektricitet, kan være behov for særlige bestemmelser herom i bevillingen. Jeg henviser øvrigt til, at der i lov om naturgasforsyning § 3, stk. 2, er optaget en bestemmelse af mere generel natur end den foreliggende med bemyndigelse til handelsministeren. I forbindelse med behandlingen af dette lovforslag blev det understreget, at forhandlingerne med en bevillingsansøger vil kunne afdække behov for specielle vilkår, som kan supplere de lovhjemlede faste vilkår, uden at det findes muligt på forhånd at konkretisere behovet herfor. Tilsvarende forhold vil kunne gøre sig gældende på elforsyningsområdet.

Spørgsmål 20:

ad § 8. Lovforslagets § 8 åbner mulighed for, at handelsministeren kan fastsætte bestemmelser, der overfører ejendomsretten til selskabernes anlæg til andre. § 9 indebærer, at ministeren i realiteten kan afgøre, om selskaberne skal give overskud eller underskud. § 13 giver handelsministeren hjemmel til at forlange, at selskaberne skal indrette deres produktionsanlæg på en af ministeren nærmere fastsat måde.

Da der ikke er tale om sædvanlige erhvervsregulerende regler, som kendes fra anden lovgivning, men om regler, der kan gribe dybt ind i de virksomheder, der omfattes af love, bedes der om en redegørelse for, hvilke synspunkter der taler for, at

forslaget, hvis det vedtages, vil blive anset for at have karakter af ekspropriation, og hvilke erstatningsretlige konsekvenser dette i givet fald vil få, om nødvendigt bedes indhentet en udtalelse fra juridisk sagkundskab.

Svar:

Jeg henviser til vedlagte udtalelse af dags dato fra justitsministeriet.

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

København, den 22. maj 1975.

I skrivelse af 30. april 1975 har folketingets energipolitiske udvalg udbedt sig handelsministerens besvarelse af bl. a. følgende spørgsmål vedrørende forslaget til lov om elforsyning (nr. 180):

„Lovforslagets § 8 åbner mulighed for, at handelsministeren kan fastsætte bestemmelser, der overfører ejendomsretten til selskabernes anlæg til andre. § 9 indebærer, at ministeren i realiteten kan afgøre, om selskaberne skal give overskud eller underskud. § 13 giver handelsministeren hjemmel til at forlange, at selskaberne skal indrette deres produktionsanlæg på en af ministeren nærmere fastsat måde.

Da der ikke er tale om sædvanlige erhvervsregulerende regler, som kendes fra anden lovgivning, men om regler, der kan gribe dybt ind i de virksomheder, der omfattes af love, bedes der om en redegørelse for, hvilke synspunkter der taler for, at forslaget, hvis det vedtages, vil blive anset for at have karakter af ekspropriation, og hvilke erstatningsretlige konsekvenser dette i givet fald vil få, om nødvendigt bedes indhentet en udtalelse fra juridisk sagskundskab.“

Under henvisning hertil har handelsministeriet anmodet om en udtalelse fra justitsministeriet.

I den anledning skal justitsministeriet udtale:

1. Det af folketingsudvalget rejste spørgsmål må besvares med udgangspunkt i bestemmelsen i grundlovens § 73, stk. 1, der har følgende ordlyd:

„Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.“

Det er almindeligt antaget, at ikke ethvert offentligretligt indgreb i den private

ejendomsret kan anses som ekspropriation med den virkning, at det kun kan gennemføres under de betingelser, der er fastsat i den nævnte grundlovsbestemmelse.

Afgrænsningen mellem almindelige, erstatningsfrie reguleringer af ejendomsretten over for indgreb, der omfattes af grundlovens § 73, kan imidlertid give anledning til betydelig tvivl, og spørgsmålet herom har givet anledning til indgående drøftelser i den juridiske litteratur. Efter den herskende opfattelse må afgørelsen af, om et ejendomsindgreb har karakter af ekspropriation, bero på et samlet skøn over indgrebets beskaffenhed. Som momenter, der må tillægges betydning ved udøvelsen af dette skøn, peges der navnlig på, i hvilken grad indgrebet er generelt eller konkret, i hvilken grad grundelsen for indgrebet taler for eller imod at anse det for ekspropriativt, samt indgrebets intensitet, herunder dets større eller mindre indvirkninger på ejerbeføjelserne. Der henvises til Poul Andersen: Dansk Statsforfatningsret (1954) side 734 ff., Alf Ross: Dansk Statsforfatningsret II (2. udg. 1966) side 642 ff. og Max Sørensen: Statsforfatningsret (2. udg. ved Peter Germer) side 407 ff.

Efter justitsministeriets opfattelse må en vurdering på grundlag af disse synspunkter af de indgreb, der hjemles i lovforslagets § 9 og § 13, føre til, at de anses for erstatningsfrie reguleringer, der ikke er omfattet af bestemmelsen i grundlovens § 73.

2. a. For så vidt angår bestemmelsen i lovforslagets § 9, der indeholder hjemmel for en nærmere regulering af prisfastsættelsen ved levering af elektricitet, skal man henviser til, at det er antaget såvel i retspraksis som i den juridiske litteratur, at fastsættelse af maksimalpriser i almindelighed ikke kan anses for ekspropriation, se således navnlig de i U. f. R. 1918 side 495 og 1965

side 293 refererede højesteretsdomme (den sidste kommenteret af H. Schaumburg i U. f. R. 1965 B side 243 ff) samt Kn. Illum: Servitutter (1943) side 60 og samme: Dansk Tingsret (1. udg. 1952) side 61 f.

I hans omtale af spørgsmålet gøres det gældende af Kn. Illum, at en maksimalpris bør kunne tilsidesættes, dersom den er fastsat uden tilbørlig hensyntagen til de næringsdrivendes rimelige fortjeneste, i særdeleshed hvis maksimalprisen har til formål at forberede tvangsovertagelse fra det offentlige side. Heroverfor anføres det imidlertid af H. Schaumburg a. st., at „ . . . såfremt det . . . antages, at en maksimalprisbestemmelse kan være så urimelig, at den strider mod grundlovens ekspropriationsbestemmelse, kan dette imidlertid kun gælde i meget grælle tilfælde“. Det fremgår af handelsministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål 4, 21, 22 og 28, at det her omtalte forbehold er uden betydning i den foreliggende sammenhæng.

b. For så vidt angår bestemmelsen i lovforslagets § 13 synes spørgsmål om ekspropriation alene at kunne rejses i forhold til den i stk. 1, nr. 1, indeholdte hjemmel til at pålægge elforsyningsvirksomheder at indrette deres produktionsanlæg således, at angivne former for brændsel kan anvendes. Til støtte for at betragte pålæg efter denne bestemmelse som et ekspropriativt indgreb ville det formentlig navnlig kunne anføres, at sådanne pålæg i praksis må forudsættes i vidt omfang at blive udformet som konkrete indgreb over for de enkelte elforsyningsvirksomheder, ligesom opfyldelsen af et sådant pålæg i mange tilfælde vil påføre virksomheden endog meget betydelige udgifter. Virkningen i forhold til ejeren af et pålæg efter denne bestemmelse synes imidlertid at ligge så langt fra kernen af grundlovsbestemmelsens beskyttelsesområde — overførelse af ejendomsret over fast ejendom eller løsøre til en ekspropriant — at der ikke heroverfor kan tillægges de nævnte forhold afgørende betydning. Hertil kommer, at påbud efter § 13 må forudsættes at medføre, at elforsyningsvirksomhederne efter § 9 kan indregne henlæggelser og afskrivninger vedrørende sådanne investeringer samt driftsomkostninger i priserne, således at deres samlede nettoprovenu ved elforsyningsvirksomheden ikke forringes, jfr. herved de tilsva-

rende bemærkninger til bestemmelsen i lovforslagets § 10, stk. 5.

3. Bestemmelsen i lovforslagets § 8 har følgende ordlyd:

„§ 8. I bevilling og eneretsbevilling fastsættes bestemmelser om, hvorledes der ved ophør eller fortabelse af denne skal forholdes med de af bevillingen omfattede produktions-, transmissions- og distributionsanlæg.“

Det fremgår af bemærkningerne til denne bestemmelse (lovforslaget side 9), at den er begrundet i hensynet til at sikre, at alle brugelige anlæg, der kan repræsentere milliardværdier og meget betydelige samfundsinteresser, holdes i gang, uanset at anlæggets ejers bevilling fortabes eller ophører (f. eks. ved udløb). Der er således ingen tvivl om, at de bevillingsklausuler, der som følge af den nævnte bestemmelse skal optages i enhver bevilling eller eneretsbevilling efter loven, vil indeholde hjemmel for i påkommende tilfælde at gennemføre en afståelse af ejendomsret mod anlægsejerens ønske.

Dette er imidlertid ikke i sig selv ensbetydende med, at bestemmelsen i lovforslagets § 8 kan karakteriseres som en ekspropriationsbestemmelse. Det afgørende i så henseende er, om den afståelse af ejendomsret, bestemmelsen hjemler, kan karakteriseres som en tvangsmæssig afståelse i grundlovens forstand, jfr. herved formuleringen af grundlovens § 73, stk. 1, 2. pkt.: „Ingen kan *tilpligtes* at afstå sin ejendom . . .“

Det bemærkes i denne forbindelse, at bestemmelsen i lovforslagets § 8 alene fastsætter, at den i bestemmelsen indeholdte hjemmel til ejendomsafståelse skal optages som vilkår i de bevillinger og eneretsbevillinger, der fremtidig udstedes efter loven. Det kunne derfor gøres gældende, at den pligt til at tåle ejendomsafståelse, som bestemmelsen hjemler, ikke kan sidestilles med den ubetingede, pligtmæssige afståelse, grundlovsbestemmelsen fortrinsvis sigter til, men snarere har karakter af en frivilligt påtaget forpligtelse som modydelse for den begunstigelse, der ligger i opnåelse af bevilling eller eneretsbevilling efter loven.

Det her rejste spørgsmål ses i den statsretlige litteratur kun mere indgående behandlet af Alf Ross: Dansk Statsforfatningsret II (2. udg. 1966) side 662 f. Det anføres her bl. a.:

„På den anden side er det klart at afståelser og begrænsninger en ejer frivilligt indgår på i mangfoldige tilfælde ikke vil være ekspropriation. Staten må kunne købe eller lokke visse ejere til at indgå på visse afståelser af eller begrænsninger i deres ejendomsret mod at tilsige dem visse lempelser i byrder, der ellers retmæssigt ville hvile på dem, uden at afståelsen eller begrænsningen kan anses for ekspropriation. Grænsen mellem de tilfælde der må betragtes som (maskeret) ekspropriation, og de tilfælde der er virkelig frivillige ordninger, må principielt bero på arten og styrken af den pression der udøves mod den ejer der ikke frivilligt går med. Hvis de byrder eller ulemper han da udsættes for, ikke har nogen anden rimelig begrundelse end netop at være et pressionsmiddel, og dersom pressionen er af betydelig styrke, synes det rimeligt at antage at forholdet har karakter af ekspropriation . . . Hvis derimod den ulempe, der rammer den modvillige ejer er en byrde, der allerede ud fra andre hensyn er pålagt ham og andre i lignende stilling kan den omstændighed, at de ejere der indgår på en ejendomsbegrænsning derved opnår særlige fritagelser, ikke bringe forholdet ind under ekspropriations-synspunktet.“

Til støtte for det gængsne standpunkt henviser forfatteren navnlig til den i U. f. R. 1921 side 148 refererede højesteretsdom.

Ved vurderingen af de gængsne syns-

punkters betydning i den foreliggende sammenhæng må bestemmelsen i lovforslagets § 8 sammenholdes med overgangsbestemmelsen i § 16, stk. 2. Efter denne bestemmelse kan elforsyningsvirksomheder, der før lovens ikrafttræden udøvede en virksomhed, som omfattes af bevillingssystemet efter lovforslagets § 3, stk. 1, jfr. §§ 5-8, kun lovligt fortsætte deres virksomhed, dersom de opnår bevilling dertil efter den nye lov. I hvert fald i forhold til sådanne virksomheder er justitsministeriet tilbøjelig til at antage, at den ejendomsafståelse, lovforslagets § 8 hjemler, må anses for „tvangsmæssig“ i relation til grundlovens § 73.

Det forhold, at bestemmelsen i lovforslagets § 8 herefter formentlig må karakteriseres som en bestemmelse om ekspropriation, er imidlertid ikke ensbetydende med, at indgreb, der gennemføres efter den nævnte bestemmelse, vil udløse erstatningskrav mod staten. Dette vil kun være tilfældet, hvis der ikke på anden måde sikres virksomheden erstatning for det økonomiske tab, indgrebet medfører. Hertil er der ikke taget stilling med formuleringen af lovforslagets § 8, der imidlertid åbner mulighed for at udforme de bestemmelser, der skal optages i enhver bevilling således, at der sikres virksomhederne fuld erstatning for tab som følge af tvangsmæssige afståelser, f. eks. i form af ydelse af vederlag fra en ny bevillingshaver.

P. m. v.

Bitsch.

Spørgsmål 21:

ad § 9. Hvilke fordele og ulemper vil der være forbundet med de foreslåede kalkulationsregler?

Svar:

Dersom elforsyningerne følger ensartede kalkulationsregler, vil en sammenligning mellem deres driftsresultater blive gjort lettere og mere overskuelig, hvilket må tillægges vægt ved en samlet vurdering af elforsyningernes økonomiske forhold. Dette vil tillige fremme mulighederne for et indbyrdes samarbejde.

Den foreslåede fastsættelse af regler for afskrivninger, henlæggelser og forrentning af indskudskapital forudsættes at ske under hensyntagen til såvel samfundets som branchens særlige forhold.

Der må i en overgangsperiode antages at opstå visse ekstra omkostninger bl. a. til administration for den del af elforsyningerne, som må omlægge deres kalkulationsprincipper.

Spørgsmål 22:

Hvorfor må selskaberne ikke som andre erhvervsvirksomheder indregne henlæggelser til nyinvesteringer og forrentninger af egenkapital? Under hvilke omstændigheder kan det forventes, at el-prisudvalget vil tillade forrentning af egenkapital? Hvor høj forrentning kan forventes tilladt?

Svar:

I almindelighed betragtes henlæggelse til investeringer som disponering af en del af virksomhedernes overskud. Den skattefri henlæggelse til investeringsfonds beregnes således på grundlag af overskuddet.

De færreste elforsyningsvirksomheder drives med henblik på at opnå overskud eller forrentning af egenkapital.

I de få tilfælde, hvor der tilsigtes en forrentning af indskudskapitalen, vil der blive taget hensyn hertil. I 4. afsnit i bemærkningerne til lovforslagets § 10 er anført, at begrebet „urimelige“ forudsættes at hvile på det tilsvarende begreb i monopollovgivningen, jfr. monopollovens § 11.

Der kan ikke på forhånd tages stilling til, hvilken forrentning der vil kunne tillades indregnet i elpriserne.

Spørgsmål 23:

Vil der ved fastsættelse af regler i henhold til stk. 2 blive taget hensyn til kraftværkerens regnskabsår?

Svar:

Det vil ved fastlæggelsen af kalkulationsregler være nødvendigt at tage hensyn til, at kraftværkerne og elforsyningsvirksomhederne for tiden har forskellige regnskabsår, men på længere sigt vil det formentlig være ønskeligt, om alle forsyninger følger samme regnskabsperiode.

Der henvises i øvrigt til første del af besvarelsen af spørgsmål 21.

Spørgsmål 24:

Ad § 9. Kan der gives en definition på „rimelige“ driftsøkonomiske principper i stk. 3, og vil samme fordelingsnorm gælde både for så vidt angår traditionelle kraftværker og kernekraftværker? Eksempler fra kraftværker ønskes.

Svar:

Efter lovforslagets § 9, stk. 3, skal elforsyningsvirksomheder, som i kombineret produktion leverer varme og elektricitet, fordele omkostninger efter rimelige driftsøkonomiske principper.

Omkostninger, der rettelig vedrører den ene af de to produktioner, bør således ikke kunne overvælttes på den anden. En del af omkostningerne er imidlertid fællesomkostninger, der ikke objektivt kan fordeles på de to produktioner.

Et udvalg nedsat af Danske Elværkers Forening (kraftvarmeudvalget) har i en betænkning afgivet 1961 angivet retningslinjer for fordeling af kraft-varmeverkers udgifter mellem el- og fjernvarmeproduktion.

Da de to produktioner og mulighederne for afsætning kan have varierende betydning for de enkelte kraft-varmeverker, kan der næppe regnes med samme fordelingsnorm for alle værker og fra år til år. Det vil f. eks. være vanskeligt for et stort værk at finde afsætning for al den energi, der ikke kan udnyttes til elproduktion, hvis det ikke ligger nær en storby. Dette vil især have betydning for kernekraftværker.

Der vil snarest fremkomme eksempler,

der illustrerer fordelingen af brændselsomkostningerne på el og fjernvarme.

Spørgsmål 25:

Kan § 9 erstattes af regler om, at

1. værkerne skal hvile i sig selv,
2. hidtidig praksis med selvfinansiering opretholdes,
3. fordelingen af omkostningerne ved kraft-varmeværker skal ske således, at varmen alene belastes med de omkostninger, som udvindingen medfører, og
4. energiforsyning ikke kan gøres til genstand for skattemæssig belastning?

Svar:

Opmærksomheden henledes på, at § 9 ikke blot omfatter værkers, men også distributionselskabers, herunder kommuners, prisfastsættelse.

Dersom § 9 erstattes med de foreslåede regler, ville en opretholdelse af hidtidig praksis m. h. t. selvfinansiering medføre meget stor ulighed mellem de enkelte forsyninger og landsdele, hvilket ikke ville være i overensstemmelse med lovens almindelige formål.

En fordeling af omkostninger på kraft-varmeværkerne, således at varmen alene belastes med sine specifikke omkostninger, vil medføre, at elektriciteten belastes med alle de øvrige omkostninger, herunder samtlige fælles omkostninger for de to produktioner.

Dersom elforsyningsvirksomhederne skal hvile i sig selv, vil der næppe i praksis opstå noget spørgsmål om skattemæssig belastning, ligesom elektriciteten ikke kan anvendes som kommunalt beskatningsobjekt.

Spørgsmål 26:

På hvilke punkter fraviger §§ 9-12 de i pris- og monopollovgivningen gældende regler?

Svar:

I modsætning til monopolloven og pris- og avanceloven af 15. februar 1974 omfatter lovforslagets §§ 9-12 alle elforsyninger — også de offentligt ejede.

§ 9 indeholder kalkulationsregler, som vel i princippet kunne gennemføres i henhold til pris- og avancelovens § 6, stk. 2, dog ikke

over for de kommunale elforsyninger. Forholdene inden for denne branche er imidlertid så specielle, at det som udførligt omtalt i bemærkninger til lovforslaget (side 6-7) har givet monopoltilsynet anledning til at afgive indberetning til handelsministeriet (offentliggjort i „meddelelser“ fra monopoltilsynet 1974, s. 354).

§ 10 indeholder en ubetinget anmeldelsespligt for de af elforsyningerne fastsatte priser og betingelser.

Monopolloven indeholder kun umiddelbar anmeldelsespligt i § 6, stk. 1, for så vidt angår aftaler og vedtagelser. De af enkeltvirksomheder og sammenslutninger fastsatte priser og betingelser skal kun anmeldes efter påkrav, jfr. monopollovens § 6, stk. 2.

Ugyldighedsbestemmelsen i forslagets § 10, stk. 3, får derved et videregående indhold end den tilsvarende bestemmelse i monopollovens § 8. Ugyldighedsbestemmelsen vil først og fremmest få betydning for ændringer af priser og betingelser, idet disse først bliver gyldige, når anmeldelse har fundet sted.

Det udvalg, som foreslås nedsat i henhold til lovforslagets § 11, består af en uafhængig formand og 4 medlemmer, der repræsenterer elforsynings- eller kommunale interesser, og 4 medlemmer, der er uafhængige af disse interesser.

Monopolrådet, der består af en formand og 14 medlemmer, er principielt sammensat på samme måde. I betænkningen fra det folketingsudvalg, der behandlede forslaget til monopollov (Folketingstidende 1954-55 B, sp. 227) forudsattes det, at de medlemmer, der ikke behøver at være uafhængige af erhvervsvirksomheder m. v., indstilles af Andelsudvalget, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, handelens organisationer, Håndværksrådet, Industrirådet og landbrugets hovedorganisationer.

Spørgsmål 27:

ad § 11. En definition af „forbrugerinteresser“ udbedes.

Svar:

Begrebet må forstås i vid betydning, således at det dækker såvel husholdnings- som erhvervsforbruget og i øvrigt forbruget i den offentlige sektor.

Spørgsmål 28:

ad § 9. I hvilke henseender har el-prisudvalget med den foreslåede sammensætning bedre mulighed end selskaberne for at vurdere nyinvesteringer ud fra saglige og forretningsmæssige synspunkter?

Svar:

Det bemærkes, at det er handelsministeriet, der efter bestemmelsen i § 9, stk. 2, fastsætter regler for elprisudvalgets tilslutning til, at der i prisen for elektricitet indregnes henlæggelser til nyinvesteringer. Ved fastsættelsen af sådanne regler vil handelsministeriet tage hensyn til de udbygningsplaner, der udarbejdes efter § 5, stk. 1, nr. 4, og til anlægsarbejder, som godkendes efter § 5, stk. 1, nr. 5. Med hensyn til nødvendigheden af, at det offentlige går ind i disse vurderinger, henviser jeg til min besvarelse af spørgsmål 4. Elprisudvalgets opgave på dette område vil være begrænset til at administrere de af handelsministeriet fastsatte regler.

Spørgsmål 29:

ad § 11. Hvem tænkes udpeget som juridisk, nationaløkonomisk, regnskabsmæssig og teknisk sagkyndige? (Højesteretsdommere, professorer eller andre?).

Svar:

På nuværende tidspunkt har jeg ikke taget stilling til, hvorledes de nævnte medlemmer af elprisudvalget skal udpeges. Jeg vil dog finde det naturligt, at der som juridisk medlem udpeges en dommer eller juridisk professor. Som nationaløkonomisk og regnskabsmæssig sagkyndige kunne man forestille sig professorer, embedsmænd eller på det regnskabsmæssige område en statsautoriseret revisor. Den teknisk sagkyndige kunne måske hentes fra Elektricitetsrådet, Danmarks Tekniske Højskole eller muligvis fra industrien. Jeg henviser i denne forbindelse til min kommentar til Industrirådets skrivelse (bilag 3).

Jeg vil gerne understrege, at vi i handelsministeriet vil lægge særlig vægt på at finde frem til personer, der dels er i besiddelse af høje faglige kvalifikationer, dels gennem deres arbejde og virksomhed må antages at have gjort sig egnet til at medvirke til løsningen af de vanskelige spørgsmål, som

knytter sig til prisindseendet med elsekto- ren. Det kan heller ikke udelukkes, at enkeltpersoner vil kunne være i stand til at dække mere end én sagkundskab.

Spørgsmål 30:

ad § 12. I hvilket omfang offentliggøres elprisudvalgets afgørelser?

Svar:

I henhold til forslagets § 10, stk. 2, skal elforsyningernes priser og betingelser være offentligt tilgængelige, medmindre elprisudvalget tiltræder, at de ikke offentliggøres.

Sådanne undtagelser tænkes administreret på samme måde som monopollovens § 9, stk. 2, dvs. at offentliggørelse kun under ganske særlige omstændigheder kan undlades. Dette vil kræve, at en offentliggørelse kunne skade almindelige samfundsinteresser eller påføre erhvervsvirksomheder væsentlige økonomiske tab.

Såfremt en afgørelse fra elprisudvalget medfører ændringer i en elforsynings priser og betingelser, vil disse ændringer derfor i næsten alle tilfælde være tilgængelige for offentligheden.

Spørgsmål 31:

ad § 13. Handelsministeren bedes bekræfte, at paragraffen alene er tænkt benyttet ved indførelse af generelle ordninger, således at konkurrencen ikke forvrides.

Svar:

Jeg kan bekræfte, at den i lovforslagets § 13, stk. 1, nr. 3, indeholdte bemyndigelse alene er tænkt benyttet ved udstedelse af generelle forskrifter.

Dette gælder derimod ikke bemyndigelserne i nr. 1 og nr. 2. For eksisterende elværkers vedkommende vil værkernes forskellige konstruktion og indretning nødvendiggøre individuel behandling af værkerne. Af de eksisterende elværker er nogle rent oliefyrede, enkelte kun kulfyrede, medens flere er indrettet til benyttelse af såvel olie som kul. Det er tidligere af elværkerne oplyst, at der kan benyttes indtil 70 pct. kul i elproduktionen, men dette gælder totalt for elværkerne og er således ikke udtryk for forholdene på det enkelte værk. Ikke alle eksisterende elværker vil teknisk set — eller på

økonomisk forsvarlig måde — kunne indrettes således, at de bliver i stand til at skifte mellem det nu anvendte brændsel og en anden nærmere angiven form for brændsel. Benyttelse af bemyndigelsen i nr. 1 må derfor afhænge af de konkrete forhold på det enkelte elværk, og det følger heraf, at dette ligeledes må gælde med hensyn til bemyndigelsen i nr. 2.

Når det gælder opførelsen af nye — konventionelle — elværker, er det et hovedformål at sikre, at sådanne værker ikke bliver ensidigt afhængige af olietilførsler, jfr. herved bemærkningerne til lovforslagets § 13 vedrørende EF-direktiv om opførelse af nye kraftværker, der udelukkende eller overvejende anvender mineraloliebrændstoffer. Der vil i forbindelse med opførelse af nye konventionelle kraftværker kunne udstedes generelle forskrifter, der sikrer, at sådanne værker ikke indrettes ensidigt til fyring med olie, idet der dog må forudses at kunne opstå behov for undtagelser fra en sådan regel, hvor særlige forhold gør sig gældende.

Jeg skal i øvrigt pege på, at der i forbindelse med en eventuel kommende dansk naturgasforsyning vil kunne blive behov for at pålægge elværker på visse tider af året at anvende naturgas i elproduktionen. Pålæg herom vil ifølge sagens natur kun kunne gives elværker, der teknisk og på økonomisk forsvarlig måde kan omstilles til anvendelse af naturgas og samtidig er placeret på hensigtsmæssig måde i forhold til rørledningerne for naturgas.

Til det rejste spørgsmål om konkurrenceforvridning skal jeg dels bemærke, at omkostningerne ved eventuelle pålæg givet i medfør af § 13 vil kunne indkalkuleres i salgspriserne for elektricitet, dels henviser til, at der ikke består noget konkurrenceforhold mellem elværkerne indbyrdes. De virkninger, som eventuelle individuelt givne pålæg efter § 13 vil kunne få på forbrugerpriserne for elektricitet må påregnes at ville blive af så beskeden størrelse, at de næppe kan tillægges større betydning.

Jeg henleder i øvrigt opmærksomheden på min besvarelse af udvalgets spørgsmål nr. 32.

Spørgsmål 32:

ad § 13. Bør paragraffen tilføjes en bestemmelse om, at handelsministeren kan fast-

sætte elforsyningsvirksomhedernes nyttevirkningsgrad?

Svar:

En bestemmelse som den pågældende, der tager sigte på opnåelse af størst mulig nyttevirkning af det af elværkerne anvendte brændsel, må ses i sammenhæng med spørgsmålet om udnyttelse af elværkernes „overskudsvarme“ til f. eks. bygningsopvarmning (fjernvarme).

Jeg vil være positiv over for en tilføjelse til § 13 af den nævnte karakter, og såfremt udvalget tilslutter sig forslaget vil jeg være rede til at stille ændringsforslag til lovforslagets § 13, således at der som nyt stk. 1, nr. 3, indføjes:

„3) at indrette deres produktionsanlæg med sigte på opnåelse af størst mulig nyttevirkning af det anvendte brændsel, herunder ved kombineret el- og varmeproduktion.“

§ 13, stk. 1, nr. 3, bliver herefter § 13, stk. 1, nr. 4.

I tilslutning hertil og med henvisning til min besvarelse af udvalgets spørgsmål nr. 31 skal jeg bemærke, at benyttelse af en bemyndigelse som den nævnte ikke vil kunne ske ved udstedelse af generelle forskrifter, men forudsætter individuel behandling af elværkerne, idet bl. a. disses geografiske placering i forhold til bebyggede områder vil være afgørende for hensigtsmæssigheden af kombineret el-varme produktion. Også andre forhold kan blive af betydning for benyttelse af bestemmelsen. F. eks. kan det tænkes, at ny lovgivning kan blive nødvendig til sikring af den indenfor det pågældende geografiske område nødvendige tilslutning til fjernvarmeleverancer fra det pågældende værk.

Spørgsmål 33:

ad § 17. Hvorfor omfatter lovforslaget ikke Færøerne og Grønland?

Svar:

For Færøernes vedkommende er elforsyningen et særanliggende, hvorfor Færøerne ikke omfattes af lovforslaget.

For Grønlands vedkommende indeholdt det af den forrige regering fremsatte lovforslag bestemmelse om, at loven ikke gjaldt for Grønland, men at den kunne sættes i

kraft ved kgl. anordning med de afvigelser, som de grønlandske forhold tilsiger. Når en tilsvarende bestemmelse ikke er medtaget i nærværende lovforslag, skyldes dette, at Grønlandsministeriet har udtrykt ønske herom, også fordi forholdene på Grønland, og den måde den grønlandske elforsyning er tilrettelagt på, i så høj grad adskiller sig fra forholdene hernede, at lovforslagets hovedprincipper næppe vil kunne finde anvendelse på Grønland.

Spørgsmål 34:

Det bedes oplyst, om der er hentet inspiration i udenlandsk lovgivning under forarbejde med lovforslaget. I bekræftende fald bedes denne oplyst.

Svar:

Spørgsmålet må besvares benægtende. Lovgivningen i udlandet på dette område er så forskellig fra land til land, øjensynligt på grund af forskellene i forsyningsstruktur, at det ikke er fundet rimeligt at lægge udenlandske lovgivningsprincipper til grund.

Spørgsmål 35:

Hvorledes harmonerer forslaget med elforsyningslovgivningen i EF?

Svar:

Jeg henviser til min besvarelse af spørgsmål 34, hvoraf fremgår, at lovgivningen i udlandet er meget differentieret. Dette gælder også inden for EF. Det bemærkes herved, at der bortset fra de i bemærkningerne til lovforslagets § 13 nævnte EF-direktiver og EF-direktivforslag ikke er iværksat harmoniseringsbestrebelse inden for EF på dette lovgivningsområde.

Spørgsmål 36:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentarer til nedenstående ændringsforslag:

§ 4, stk. 1, ændres til:

„Elproduktion med kærnebrændsel som energikilde må kun finde sted efter eneretsbevilling. Eneretsbevilling skal gives ved lov.“

Svar:

Når bemærkningerne til lovforslagets § 4 er udformet, således som også angivet i motiveringen for det stillede spørgsmål, er

dette udtryk for, at der i regeringen såvel som i folketinget må ske en sådan samlet bedømmelse af de forskelligartede forhold, som har sammenhæng med kernekraftproblemerne.

For så vidt angår de forsyningsmæssige forhold er der efter min opfattelse ikke tvivl om, at det vil være en fordel, om Danmarks energiforsyning kan suppleres med kernekraft, således at vi kan nedbringe i et vist omfang oliens dominerende andel.

Med hensyn til de økonomiske, herunder de valutariske forhold, er det endnu usikkert, hvilken størrelsesorden de økonomiske fordele kernekraft vil have fremfor olie og kul. Spørgsmålet er også afhængigt af eksisterende elproduktionskapacitet.

Det vil være regeringens ansvar at tilvejebringe det samlede grundlag for stillingtagen til kernekraftspørgsmålet, og dette vil rent praktisk ske gennem en koordinering af de forskellige myndigheders arbejde på dette område.

Efter at der af undervisningsministeren er fremsat ændringsforslag til forslag til lov om atomanlæg, således at denne lov først træder i kraft ved særlig lov, er det min opfattelse, at drøftelsen af det principielle spørgsmål for eller imod kernekraft naturligt kan finde sted i forbindelse med behandlingen af ikrafttrædelsesloven. Meddelelse af eneretsbevilling vil ikke blive aktuelt, før ikrafttrædelsesloven er vedtaget, og før end spørgsmålet om eventuel afholdelse af folkeafstemning er afklaret. På denne baggrund finder jeg ikke at kunne tilslutte mig det i spørgsmålet indeholdte ændringsforslag til § 4, stk. 1, i forslag til lov om elforsyning. Det må herved også tages i betragtning, at de sikkerhedsmæssige spørgsmål, der knytter sig til kernekraft, må anses for at være den vigtigste faktor i forbindelse med stillingtagen for eller imod kernekraftanvendelse i Danmark.

Spørgsmål 37:

I besvarelsen af spørgsmål 1 henvises til den tidligere handelsministers forelæggelsestale af 15. november 1974. Således foranlediget anmoder man handelsministeren om at oplyse, hvorvidt han kan tilslutte sig følgende bemærkninger i den nævnte forelæggelsestale, som ikke forekommer ved forelæggelsen af F. 180:

1. „Det er ikke tanken gennem bevillings-systemet at gribe ind i den bestående ejer- og organisationsstruktur — jeg ser her bort fra kernekraftproblematikken“.
2. „Selv om det måske her forekommer overflødigt, vil jeg gerne understrege, at regeringen ingen hensigter har om statens overtagelse hverken helt eller delvis af elsektoren. Vi ønsker tværtimod at understøtte de strukturtilpasninger, som finder sted lokalt, regionalt og på landsbasis, og vi anser det ikke mindst som værende af stor betydning, at man især på distributionsområdet planlægger i nøje samklang med den kommunale planlægning i øvrigt.“

Svar:

Indledningsvis vil jeg gerne henvise til, at det foreliggende lovforslag bortset fra nogle ganske få mindre ændringer er identisk med det lovforslag, som min forgænger i november 1974 fremsatte i folketinget. I min forelæggelsestale fremhævede jeg netop dette forhold, idet jeg gav udtryk for ønsket om, at lovforslaget kunne finde bred tilslutning i tinget.

Med hensyn til punkt 1 i spørgsmålet til-lader jeg mig at henvise til min besvarelse af spørgsmål 1, sidste afsnit, hvoraf fremgår, at jeg helst ser, at virksomhederne selv i samarbejde med kommunerne når frem til en fornuftig strukturtilpasning, men at jeg ikke tør udelukke, at det kan blive nødvendigt at gribe ind i udviklingen med henblik på, at der kan opnås rimelige og fornuftige resultater. Det er min opfattelse, at det vil være urealistisk at søge gennemført en lovgivning som den her foreslåede og så på forhånd tilkendegive, at man ikke agter at benytte de givne hjemler i tilfælde, hvor det på grund af forskellige opfattelser hos elforsyningsvirksomhederne og kommunerne skulle vise sig umuligt ad forhandlingens vej at nå til fornuftige og rimelige resultater. Min besvarelse af dette punkt må imidlertid ses i sammenhæng med besvarelsen af punkt 2 i spørgsmålet, hvor jeg ganske kan tilslutte mig min forgængers bemærkning om, at regeringen ingen hensigter har om statens overtagelse hverken helt eller delvis af elsekto-ren. Jeg deler også ganske den opfattelse, at det er ønskeligt at understøtte de strukturtilpasninger, som finder sted lokalt, regionalt

og på landsbasis, og er ligeledes enig i, at der bør planlægges i nøje sammenhæng med den kommunale planlægning i øvrigt især for så vidt angår eldistributionområdet.

Spørgsmål 38:

Når der tilsigtes så vidtrækkende handelsministeriel bestemmelsesret vedrørende energiproduktionen, som svaret på spørgsmål 1 antyder, bedes det oplyst, hvorfor alene el-forsyningen er omfattet af lovforslaget. Burde ikke tillige gasværkerne, flaskegasproducenter og andre forsyningsvirksomheder være omfattet af lovforslaget?

Svar:

Når alene elforsyningen er omfattet af lovforslaget, skyldes dette denne sektors helt afgørende betydning for samfundet både med hensyn til dens omfang i forhold til den samlede energiforsyning, men især også med hensyn til dens karakter af en livsvigtig samfundsfunktion. Såfremt vi her i landet gennem almindelig naturgasforsyning får en større del af landets energiforsyning dækket med gas, end det for øjeblikket er tilfældet, vil der naturligvis være behov for en lovgivning, og en sådan er da også gennemført i 1972, jfr. lov om naturgasforsyning. Med hensyn til forsyningen med mineralolie og mineralolieprodukter kan jeg henvise til den netop gennemførte lov om oplysnings- og salgsplicht vedrørende kulbrinter, som må anses for at være et første skridt i retning af at opnå større indsigt i oliefor-syningsvirksomhedernes forhold. Efterhånden som det internationale samarbejde udvides, kan der opstå behov for yderligere lovgivning vedrørende disse virksomheder.

Elsektorens samfundsmæssige betydning understreges også af de meget betydelige investeringer, som er påkrævet for at sikre elforsyningen, og det er især også dette forhold, som har understreget nødvendigheden af, at der gennemføres en lovgivning som den foreslåede.

Spørgsmål 39:

Udvalget udbeder sig andre eksempler end de i svaret på spørgsmål 4 anførte. I denne forbindelse ønskes oplyst, om hensynet til rationel udnyttelse af energien kan tilgodeses ved fastsættelse af visse normer for udnyttelse af energien eller om der via

beskatnings- eller afgiftslovgivning kan ske påvirkning af el- og varmeproducenterne til en mere hensigtsmæssig udnyttelse.

Svar:

I min besvarelse af spørgsmål 4 henviste jeg især til investerings-, finansierings- og prisproblemerne set i sammenhæng med strukturtilpasningen inden for elforsyningsområdet som eksempler på styrings- og koordineringsopgaver, der kræver medvirken og indflydelse fra samfundets side. Også i overensstemmelse med indholdet af 2. led i spørgsmålet vil jeg gerne pege på bestemmelserne i § 10, stk. 5, og i § 13, som eksempler på sådanne styrings- og koordineringsopgaver.

Bestemmelsen i § 10, stk. 5, giver elprisudvalget en fakultativ adgang til at give pålæg om ændring af priser eller betingelser i tilfælde, hvor disse må antages at ville medføre en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse af energi. En række undersøgelser vedrørende forskellige opvarmningsmetoders hensigtsmæssighed er iværksat, og resultaterne af sådanne undersøgelser vil eksempelvis kunne danne grundlag for en mulig anvendelse af § 10, stk. 5. Ved introduktionen af mere sekundære energikilder, hvis anvendelse har som forudsætning, at de kan suppleres med elektricitet fra det offentlige forsyningsnet — f. eks. varmepumper eller vindkraftanlæg — kan det være af stor betydning, hvorledes forholdet mellem de faste elafgifter og de løbende afgifter er fastlagt i elværkernes takstpolitik. De sekundære energikilders anvendelse kræver investeringer, som sammen med høje faste afgifter kan vise sig at være prohibitive. Jeg vil heller ikke på forhånd afvise, at det kan være påkrævet gennem særlig lovgivning, der retter sig mod forbruget, at påvirke forbruget i en bestemt retning, f. eks. gennem beskatning eller afgifter. Jeg tillader mig i øvrigt at henvise til den af handelsministeriet udarbejdede redegørelse af april 1975 for udviklingen i energiforbruget og energipolitiske aktiviteter, afsnit VI, punkt 1-5, og til min skrivelse af 6. maj 1975 til Udvalget, hvori jeg fremhævede betydningen af at opnå den størst mulige energiøkonomi. For så vidt angår spørgsmålet om kombineret produk-

tion af elektricitet og varme henviser jeg til min besvarelse af spørgsmål 32.

Spørgsmål 40:

I tilknytning til ministerens svar på udvalgets spørgsmål 6 ønskes oplyst, hvilket indhold modifikationen „så vidt muligt forud for“ i 2. sætning har.

Svar:

Den i min besvarelse af spørgsmål 6 indholdte modifikation skyldes ikke sådanne omstændigheder, at det er mig magtpåliggende at fastholde den. Jeg tvivler meget på, at der skulle kunne foreligge en situation, hvor det ville være påkrævet at udstede generelle forskrifter i henhold til § 3, stk. 2, så hurtigt, at der ikke ville være tid til en drøftelse med Udvalget.

Spørgsmål 41:

Hvilke eventuelle konkrete afgørelser i henhold til bemyndigelsen i § 3, stk. 2, kan der eksempelvis peges på? Jfr. ministerens svar på udvalgets spørgsmål 8.

Svar:

Som nævnt i min besvarelse af spørgsmål 8 kan der blive tale om afgørelse af en konkret tvist om afgrænsning af forsyningsområder. Herudover kan der tænkes behov for at træffe afgørelser i forbindelse med samarbejdet mellem de forskellige forsyningsvirksomheder i tilfælde, hvor parterne ikke ved forhandling har kunnet nå til enighed. I forbindelse med spørgsmål om forsyningspligt kan det ej heller udelukkes, at det kan blive nødvendigt at træffe afgørelse i sager vedrørende leveringsnægtelse.

Spørgsmål 42:

Agter handelsministeriet at godkende eksisterende vedtægter, for så vidt de ikke er direkte mangelfulde, eller ønsker ministeriet at gennemføre en tilpasning af vedtægterne til et fælles mønster, eventuelt til et mønster for hver type af selskaber? (Jfr. ministerens svar på udvalgets spørgsmål 13).

Svar:

Som det vil fremgå af min besvarelse af spørgsmål 13, har jeg ikke nogen forudfattet mening om, hvorledes godkendelsesprocedu-

ren for vedtægterne mest hensigtsmæssigt kan tilrettelægges. Dette skyldes især også, at det meget vel kan tænkes, at en række ansøgere om bevilling vil indsende helt nye vedtægter i forbindelse med strukturtilpassningsaftaler mellem forskellige elforsyningsvirksomheder. Det er ikke for mig afgørende, at bevillingshavernes vedtægter har en standardiseret karakter, idet der meget vel kan være rimelig baggrund for endog ret betydelige forskelle i vedtægternes udformning alt efter virksomhedernes karakter.

Spørgsmål 43:

Størrelsen af de anlægsarbejder, der omhandles i lovforslagets § 5, stk. 1, nr. 5, bedes angivet tydeligere end sket i ministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål 14.

Svar:

Begrebet „anlægsarbejder“ i lovforslagets § 5, stk. 1, nr. 5, vedrører efter min opfattelse foruden nyanlæg med kapacitet over 25 megawatt eller spændinger over 100 kV ethvert arbejde uanset investeringens omfang, som medfører ændringer i kapaciteten i produktionsanlæg over 25 megawatt eller ændringer i spændingen for transmissions- eller distributionsanlæg over 100 kV. Herudover omfatter begrebet efter min opfattelse arbejder vedrørende produktionsanlæg, som har betydning for brændselsanvendelse, f. eks. etablering af kulfyngsmulighed på oliekraftværker, ændring i havnekapacitet og lagerkapacitet. Derimod omfatter begrebet ikke reparations- og vedligeholdelsesarbejder, bygningsændringer eller lignende vedrørende de ovennævnte anlæg — også uanset beløbets størrelse.

Spørgsmål 44:

Danske Elværkers Forening har oplyst over for udvalget, at vedtagelsen af lovforslaget vil medføre betydelig administration både hos elværkerne og i handelsministeriet. Ministeren bedes kommentere dette, jfr. her ministerens svar på udvalgets spørgsmål 15.

Svar:

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget er der side 7, spalte 1, redegjort for lovforslagets finansielle og administrative konsekvenser. For statens og kommunernes vedkommende tillader jeg mig at henvis

hertil, ligesom jeg i øvrigt henviser til min besvarelse af spørgsmål 45. Med hensyn til Danske Elværkers Forenings udtalelse om, at vedtagelsen af lovforslaget vil medføre betydelig administration hos elværkerne, skal jeg anføre, at det er mit indtryk, at elværkerne allerede udøver en vidtstrakt planlægningsvirksomhed, og at der måske snarere vil kunne vise sig at være mulighed for besparelser på dette område på længere sigt i forbindelse med den strukturtilpassning, som lovforslaget tilsigter at fremme. Tilsvarende synspunkter finder jeg kan gøres gældende med hensyn til investerings-, finansierings- og prisproblemerne. Netop på dette område føler jeg mig overbevist om, at etableringen af det sagkyndige elprisudvalg og tilvejebringelsen af mere ensartede retningslinjer vil medvirke til at lette administrationsarbejdet for elværkerne på længere sigt. Endelig tvivler jeg på, at elværkernes administration for så vidt angår bevillingssystemet skulle kunne medføre nogen større belastning.

Spørgsmål 45:

Den samlede energiadministration, der forventes opbygget i handelsministeriet, ønskes beskrevet, herunder indpassningen af administrationen i henhold til forslag til lov om elforsyning.

Svar:

I min skrivelse af 6. maj 1975 til Udvalget vedrørende handelsministeriets notat af april 1975 om udviklingen i energiforbruget og energipolitiske aktiviteter anførte jeg, således som jeg allerede tidligere har nævnt det for Udvalget, at opgaverne på det energipolitiske område nu stiller krav om opbygning af en egentlig energiadministration i handelsministeriet, og at der snarest ville blive søgt bevillingsmæssig og normeringsmæssig baggrund herfor.

Efter ressortomlægningen pr. 1. april 1974, hvorved spørgsmål af energipolitisk karakter blev samlet under handelsministeriet, således at dette blev ansvarligt for koordineringen af landets samlede energipolitik, blev en række sagsområder, der hidtil har henhørt under ministeriet for offentlige arbejder, overført til handelsministeriet. Energifikrisen og det i forbindelse hermed iværksatte intensiverede internationale energi-

samarbejde — inden for det Internationale Energi Agentur, inden for EF og i Norden — har medført, at arbejdsopgaverne på hele det energipolitiske felt har fået en betydning og et omfang, som er langt større end det hidtil har været tilfældet. Det har imidlertid været ønskeligt at kunne basere sig på et rimeligt erfaringsmateriale, inden der blev fremsat forslag til den helt nødvendige organisatoriske og personalemæssige udbygning i forbindelse med den fremtidige tilrettelæggelse af arbejdet.

Et sådant erfaringsmateriale foreligger nu. Arbejdsopgaverne, der hidtil i alt væsentligt har været varetaget af medarbejdere i handelsministeriets 2. afdeling, 7. kontor og især for så vidt angår den internationale mødevirksomhed af chefen for 2. afdelings 2. kontor, foreslås nu organiseret inden for rammerne af 3 kontorer i ministeriets departement med fortsat bistand på det internationale område (EF og NATO) af chefen for 2. afdeling, 2. kontor.

Hovedopgaverne i de tre kontorer vil være følgende:

1. Energipolitik generelt, civilt beredskab generelt, forsynings- og markedsforhold for energi samt administration af beredskabs- og mindstelagerordninger. Hertil kommer administration af lov om salgs- og oplysningspligt vedrørende kulbrinter.

2. Efterforskning og indvinding af energiråstoffer m. v. (undergrundsloven), naturgasproduktion og -transmission (naturgasforsyningsloven), elproduktion, -transmission og -distribution, kontinentalsokkelovgivningen samt internationalt samarbejde vedrørende fremskyndet udvikling af alternative energikilder.

3. Energiforbrug, energibesparelser og internationalt samarbejde herom. Energiforskning og -udvikling, herunder teknologisk udvikling og formidling. Hertil kommer planlægning og administration af forbrugsregulerende foranstaltninger i krisesituationer.

Den nødvendige forøgelse af personalet til behandling af sager vedrørende energi vil blive 2 kontorchefer, 5 sagsbehandlere (AC) og 4 kontorfunktionærer (HK). De samlede årlige udgifter anslås til ca. 1,5 mill. kr., idet der ikke herved er taget hensyn til den styrkelse af monopoltilsynets direktorat med 3-4 sagsbehandlere, som er nævnt i bemærk-

ningerne til F. 180, side 7, sp. 1. Det bemærkes yderligere, at der i forslaget til den nu gennemførte lov om oplysnings- og salgsplygt vedrørende kulbrinter er forudsat en personaleudvidelse til administration af denne lovgivning på 2 sagsbehandlere (AC) og 2 kontorfunktionærer (HK). Denne personaleudvidelse er indregnet i den ovenfor angivne samlede udvidelse.

For elforsyningsområdet, som forudses administreret af det nye 2. kontor, vil der være behov for 3 nye sagsbehandlere (AC), heraf en sagsbehandler med ingeniøruddannelse og erfaring inden for elsektoren. Det samlede personale for det pågældende kontor forudses at blive 1 kontorchef, 5 sagsbehandlere (AC), (herunder også en ingeniør med erfaring fra arbejde inden for olieektoren, især med hensyn til olieproduktion) samt 2 kontorfunktionærer (HK). De pågældende opgaver varetages for øjeblikket i alt væsentlighed af 2 sagsbehandlere (AC).

Jeg gør opmærksom på, at der endnu ikke er taget stilling til, om etableringen af denne energiadministration vil kunne gennemføres som en nettoudvidelse i forhold til de samlede personale- og bevillingsmæssige rammer.

Spørgsmål 46:

Er der mulighed for koordination eller eventuel overflytning af den administration, der eksisterer vedrørende lovgivningen om stærkstrøm, atomenergi og miljøbeskyttelse vedrørende elanlæg?

Svar:

Der er i høj grad mulighed for koordination mellem handelsministeriet, ministeriet for offentlige arbejder, atomenergikommissionen og miljøministeriet. Denne koordination finder sted gennem det interdepartementale koordinationsudvalg vedrørende energispørgsmål samt også mere uformelt gennem en række arbejdsudvalg og gennem direkte kontakt mellem embedsmændene. Jeg henviser i øvrigt til oversigten over udvalg nedsat af centraladministrationen til behandling af energispørgsmål, der indgår som bilag til handelsministeriets notat af april 1975 om udviklingen i energiforbruget og energipolitiske aktiviteter.

Med hensyn til mulighederne for eventuel overflytning af administration fra de øvrige

styrelser til handelsministeriet skal jeg anføre, at dette efter regeringens opfattelse ikke vil være hensigtsmæssigt. Hertil kommer, at det ministerium, som er ansvarligt for energipolitikken, herunder energiforsyningen og energiøkonomi, principielt ikke samtidig bør være ansvarligt for de sikkerhedsmæssige, herunder stærkstrøms- og nuklearsikkerheden, og for de miljømæssige aspekter, som er knyttet til anvendelsen af forskellige former for energi.

Spørgsmål 47:

Hvorfor har spørgsmål om dansk nationalitet for opnåelse af bevilling og eneretsbevilling kun „teoretisk karakter“, jfr. ministerens svar på spørgsmål 18?

Svar:

I betragtning af, at der over hele landet er etableret forsyningsnet for elektricitet, og at disse net i al væsentlighed ejes af forbrugere og kommuner, finder jeg det ganske usandsynligt, at det skulle være muligt for udenlandske elforsyningsvirksomheder at komme ind på det danske elforsyningsmarked. Dette er baggrunden for min udtalelse om den teoretiske karakter af nationalitetsspørgsmålet.

Spørgsmål 48:

Hvilke samfundshensyn vil blive taget i forbindelse med regler for afskrivninger, henlæggelser og forrentning af indskudskapital, jfr. ministerens svar på spørgsmål 21?

Svar:

Inden for elsektoren er der tale om meget betydelige og langsigtede investeringer, hvis finansiering må ses i sammenhæng med kapitalbehovet på andre offentlige og private investeringsområder.

Regler for afskrivninger, henlæggelser og forrentning øver indflydelse på takstfastsættelsen og forudsættes efter lovforslaget udformet således, at der opnås den bedst mulige anvendelse af de tilgængelige ressourcer, og at energiforsyningen her i landet sikres. Jeg kan i øvrigt henvise til min besvarelse af spørgsmål 4.

Spørgsmål 49:

Kan de selskaber, der for tiden udbetaler udbytte, forvente fortsat at få tilladelse her-

til, jfr. ministerens svar på udvalgets spørgsmål 22?

Svar:

Som anført i min besvarelse af folketingsudvalgets spørgsmål 22 drives de færreste elforsyningsvirksomheder med henblik på at opnå overskud eller forrentning af egenkapitalen. Det følger af min besvarelse af spørgsmål 22, at der for de få selskaber, der tilsigter en forrentning af indskudskapitalen, vil blive taget hensyn hertil.

Spørgsmål 50:

Vil lovforslaget forhindre kommunerne i at føre „skattepolitik“ over eltaksterne?

Svar:

Det er tanken, at lovforslagets prisregler skal administreres således, at kommunerne ikke får mulighed for at benytte eltaksterne som skatteobjekt.

Spørgsmål 51:

Hvilken prisstruktur tilsigtes efter lovens ikrafttræden? Skal elpriserne være ens overalt? Kan elværkerne fortsætte den prisdifferentiering, der hidtil har fundet sted med hensyn til tid, størrelse og forbrugets art?

Svar:

Det vil næppe være muligt at have ens priser overalt. Der må fortsat regnes med, at priserne skal kunne differentieres med hensyn til tid og forbrugets størrelse og art.

En prisdifferentiering kan dog efter omstændighederne indebære urimelig forskelsbehandling.

Spørgsmål 52:

Der udbedes oplysninger om elpriser i de forskellige områder af landet, herunder om prisforskelle i de tilfælde, hvor elektriciteten leveres direkte til forbrugerne, og de tilfælde, hvor den leveres til videre salg til distributionsselskaber.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af almindelig del spørgsmål 11.

Direkte leverancer fra kraftværker til forbrugere finder i det store og hele sted, når der er tale om meget store aftagere, f. eks. industrikunder og DSB (S-banen). Sådanne

leverancer finder sted i henhold til individuelle kontrakter. Det er imidlertid klart og tilføjelige rimeligt, at der kan forekomme betydelige forskelle mellem priserne til store og små kunder. Sådanne prisforskelle er det ikke umiddelbart muligt at illustrere, da tarifsystemerne i forskellig grad anvender faste afgifter (effektafgift) og variable afgifter (kWh-priser). Også forskellige tarifføringsmetoder, bundskruetarif/bloktarif gør prissammenligninger vanskelige.

Spørgsmål 53:

Ministeren bedes fremskaffe den aftale om el-varmeproduktion, der er truffet mellem Odense kommunale Varmeforsyning og Fynsværket.

Svar:

Man vedlægger vedtægter for I/S Fynsværket 5. udgave,*) hvoraf overenskomsten om afregningen for varmeproduktionen fremgår af § 12.

Endvidere vedlægges beregningerne af fordelingen mellem el- og varmeproduktionen 1973/74.*)

Værket har endnu ikke vedtaget det nye fjernvarmeregulativ.

Spørgsmål 54:

Hvilke selvstændige funktioner har elprisudvalget (jfr. ministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål 28)?

Svar:

Spørgsmålet må ses i sammenhæng med det samrådsspørgsmål B, hvorunder Udvalget har ønsket at drøfte elprisudvalgets beføjelser.

Elprisudvalgets beføjelser er omhandlet i lovforslagets § 9, 10 og 12. Efter § 9 kræves elprisudvalgets tiltræden med hensyn til indregning af henlæggelser til nyinvesteringer og forrentning af indskudskapital. Som anført i besvarelsen af spørgsmål 28, er elprisudvalgets opgave imidlertid begrænset til at administrere regler, som i medfør af § 9, stk. 2, fastsættes af handelsministeriet, som også fastsætter regler for beregning af driftsmæssige afskrivninger og for regnskabsføring og budgettering. Bestemmelsen i § 9, stk. 3, om fordeling af omkostningerne

ved kombineret varme- og elproduktion administreres sammen med den almindelige kalkulationsregel i § 9, stk. 1, af elprisudvalget efter reglerne i § 10.

Bestemmelsen i § 10 fastslår anmeldelsesprincippet og giver i § 10, stk. 4, elprisudvalget en *ubetinget* forpligtelse til at give pålæg om ændring af priser eller betingelser, når

1) priserne eller betingelserne findes urimelige eller i strid med bestemmelserne i § 9 og

2) forholdet ikke gennem forhandling kan bringes til ophør.

Ved fortolkning af ordet urimelig skal det tilsvarende begreb i monopollovgivningen, jfr. monopollovens § 11, finde anvendelse. Elprisudvalget er ved behandlingen af de enkelte sager i medfør af § 12, stk. 2, beføjet til at kræve oplysninger fra elforsyningsvirksomhederne på samme måde som monopoltilsynet efter monopolloven. Da forslaget omfatter såvel kommunale som ikke-kommunale elforsyningsvirksomheder er der dog reelt tale om en videregående beføjelse.

Bestemmelsen i § 10, stk. 5, giver elprisudvalget en *fakultativ* adgang til at give pålæg om ændring af priser eller betingelser i tilfælde, hvor disse må antages at ville medføre en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse af energi. Det er forudsat, at udvalget forinden forgæves skal have søgt forholdet ændret gennem forhandling. I motiverne til bestemmelsen er der henvist til de igangværende undersøgelser vedrørende forskellige opvarmningsmetoders hensigtsmæssighed, og det er anført, at resultaterne af disse undersøgelser såvel som resultater af undersøgelser, som måtte blive foretaget på andre energianvendelsesområder, vil kunne danne grundlag for en mulig anvendelse af § 10, stk. 5. Det er understreget, at bestemmelsen må administreres på en sådan måde, at man ikke herved forringer elforsyningsvirksomhedernes samlede netto-provenu.

Ved anvendelsen af udtrykket i § 10, stk. 5, „må antages at ville medføre . . .“ er det tilsigtet at påpege, at det grundlag, på hvilket elprisudvalget skal træffe afgørelse, skal være så objektivt og veldokumenteret

*) Ikke optrykt her.

som muligt, og udvalget bør derfor ikke kunne lægge synspunkter eller redegørelser udarbejdet af interesseorganisationer til grund ved administrationen af bestemmelsen.

Spørgsmål 55:

Er det rimeligt, at energipolitisk udvalg bliver underrettet i det omfang, elprisudvalgets afgørelse ikke offentliggøres?

Svar:

Der vil i elprisudvalgets forretningsorden blive fastsat regler om offentliggørelse.

Hovedreglen må antages at blive offentlighed om alle elprisudvalgets afgørelser. Derimod kan der som baggrund for elprisudvalgets afgørelser tænkes at foreligge materiale af fortrolig karakter, som ikke bør offentliggøres, og sådant materiale bør næppe heller stilles til rådighed for energipolitisk udvalg bortset fra ganske særlige tilfælde, hvor det bør ske under forudsætning af, at oplysningerne ikke bringes til offentlighedens kundskab.

Spørgsmål 56:

Udvalget går ud fra, at ministerens svar på udvalgets spørgsmål 29 ikke skal forstås således, at alene det at være juridisk professor i sig selv er tilstrækkelig kvalifikation til at blive udpeget som medlem af elprisudvalget.

Svar:

Jeg er ganske enig i Udvalgets fortolkning af min besvarelse af spørgsmål 29 og henviser samtidig også til 2. afsnit i min besvarelse, hvoraf fremgår, at der vil blive lagt særlig vægt på at finde fem til personer, der både har høje faglige kvalifikationer, men som også gennem deres arbejde og virksomhed må antages at have gjort sig egnet til at medvirke til løsningen af de vanskelige spørgsmål, der knytter sig til prisindseendet med elsektoren.

Spørgsmål 57:

En kortfattet redegørelse for tilsvarende lovgivning i Sverige, England, Frankrig og Tyskland udbedes.

Svar:

Der vedlægges uddrag af en af Danske Elværkers Forenings strukturanalysegruppe i 1969 afgiven betænkning.*)

Af redegørelsen fremgår bl. a. side 72, at det er et hovedtræk i europæisk elforsyning, at elforsyningen i almindelighed hviler på koncessionstilladelser, der almindeligvis gives af centrale myndigheder. Igennem koncessionssystemet udøver de enkelte landes centrale myndigheder en betydelig indflydelse af varierende omfang på elforsynningens forhold.

Undtagelser fra koncessionssystemet repræsenteres af Danmark, Nordirland og Schweiz, hvor centralmyndighederne alene eller i hovedsagen beskæftiger sig med sikkerhedsmæssige spørgsmål. For pristilsynets vedkommende er det et gennemgående træk, at der i de enkelte lande er udarbejdet ret detaljerede forskrifter, der hyppigt administreres af særlige nævn. Dette medfører ofte vanskeligheder for disse landes elforsyninger i henseende til at fremskaffe fornøden kapital til nyanlæg.

Spørgsmål 58:

Bliver industrien repræsenteret i elprisudvalget, jfr. ministerens kommentar til Industrirådets skrivelse af 28. april 1975?

Svar:

Som anført i min kommentar til Industrirådets skrivelse tror jeg, det vil være muligt ved udpegningen af medlemmer at sikre en repræsentation såvel af de industrielle forbrugeres som af husholdningsforbrugernes interesser i elprisudvalget, idet jeg i øvrigt som anført i min besvarelse af spørgsmål 29 og spørgsmål 56 vil bestrebe mig på at finde frem til personer, som kan forventes at være velegnede til at medvirke til løsningen af de vanskelige spørgsmål, der knytter sig til prisindseendet med elsektoren.

Spørgsmål 59:

Hvorledes forestiller ministeren sig, at de ikke-industrielle forbrugeres interesser skal varetages i elprisudvalget?

Svar:

Jeg tillader mig at henvise til min besva-

*) Ikke optrykt her.

relse af spørgsmål 58 og vil gerne tilføje, at jeg naturligvis vil søge råd hos de forskellige organisationer, der repræsenterer forbrugerne, med henblik på at sikre en hensigtsmæssig repræsentation af de ikke-industrielle forbrugeres interesser i elprisudvalget.

Spørgsmål 60:

Hvilken forskel er der på et bevillingssystem og et af elværkerne ønsket koncessionsssystem?

Svar:

Indledningsvis bemærkes, at begreberne „bevilling“ og „koncession“ er synonyme. I hidtidig dansk lovgivning har man snart brugt det ene, snart brugt det andet udtryk, uden at dette har dækket over reelle forskelle. Det må dog antages, at ordet bevilling er mere nutidigt dansk end ordet koncession. Med hensyn til, hvilket system elværkerne ønsker for elsektoren, går jeg ud fra, at Udvalget tænker på det i Danske Elværkers Forenings skrivelse af 20. maj 1975 anførte, hvorefter foreningen agter at fremkomme med „et forslag til en rammelov, som vil kunne give mulighed for det ønskede indseende med elværkernes forhold“. Det fremgår endvidere af skrivelsen, at man fra elværkernes side erkender, at introduktionen af kernekraft nødvendigvis er en form for bevillingssystem for så vidt angår kernekraft, men at et sådant system „kan etableres uden en bemyndigelseslov, der lægger et jerngreb om hele elforsyningen“. Endelig vender foreningen sig skarpt imod „opbygningen af en så omfattende administration, som vil blive en følge både hos myndigheder og elselskaber, såfremt en kontrol som den i lovforslaget indeholdte bliver en realitet“.

Det står mig ikke ganske klart, hvad der ligger i det af Elværksforeningen anvendte udtryk „rammelov“. Efter min opfattelse er det fremlagte forslag til lov om elforsyning netop en rammelov, inden for hvilken elværkerne får ret frie muligheder for at videreføre deres virksomhed, herunder videreføre den strukturtilpasning, som de selv har iværksat.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvor omfattende bevillingssystemet bør være, er det min opfattelse, at der er et helt klart behov for, at bevillingssystemet også omfatter

konventionelle værker. De nyeste konventionelle værker opføres i størrelsesordenen 600 megawatt, hvilket kræver transmissionsledningssystemer med spændinger på 400 kV. Selv om investeringen er noget mindre end for et kernekraftværk, er det givet, at behovet for samfundsindsigt og samfundsindflydelse via en *elforsynings*lovgivning er ganske det samme, hvad enten der er tale om den ene eller den anden form for kraftkilde. Hertil kommer, at der for så vidt angår kernekraften gør sig ganske særlige sikkerhedsmæssige forhold gældende, som udover de generelle stærkstrøms- og miljøhensyn kræver en særlig samfundsindsigt, jfr. herved det af undervisningsministeren fremsatte forslag til lov om atomanlæg m. v.

Når henses til de beskrevne administrative og finansielle konsekvenser, som vil være forbundet med gennemførelse af det foreliggende lovforslag — jfr. min besvarelse af spørgsmål 44, 45 og 46 — finder jeg ej heller, at Danske Elværkers Forenings kritik på dette område er velbegrundet.

Spørgsmål 61:

Hvilke konsekvenser har lovforslaget for elforsyningen for isolerede områder, f. eks. Bornholm?

Svar:

Det er mit indtryk, at de større elforsyningsevner bestræber sig på at medvirke i så vidt omfang som muligt ved løsningen af elforsyningsproblemerne for isolerede områder, herunder f. eks. Bornholm. Det er mig bekendt, at der gennem længere tid har været ført sådanne drøftelser og forhandlinger vedrørende netop Bornholms forsyning med elektricitet, og jeg håber, at det vil være muligt ad denne vej at sikre en fornuftig og rimelig løsning. Det vil være muligt i forbindelse med udformningen af bevillinger i henhold til lovforslagets § 5 at sikre, at ingen del af landet lades i stikken i forbindelse med den livsvigtige forsyning med elektricitet.

Spørgsmål 62:

Ministerens stilling til at ændre lovforslagets § 13, stk. 1, således at indledningen lyder: Handelsministeren kan, efter forhandling med det energipolitiske udvalg,

når energipolitiske hensyn, herunder mulighederne for, ønskes oplyst.

Svar:

Som nævnt i min besvarelse af spørgsmål 6 sammenholdt med min besvarelse af spørgsmål 40 er jeg indstillet på forud for udfærdigelsen af generelle forskrifter, herunder også forskrifter udstedt i henhold til § 13, at drøfte sådanne foranstaltninger med Udvalget. Som nævnt i min besvarelse af spørgsmål 31 og 32 vil der formentlig kun med hensyn til lagre være mulighed for udfærdigelse af generelle forskrifter. I de øvrige tilfælde vil de konkrete forhold på de enkelte virksomheder være afgørende.

Jeg finder derfor på den ene side ikke, at den nævnte ændring af § 13, stk. 1, er påkrævet. Det vil næppe heller være hensigtsmæssigt eller muligt at praktisere reglen med hensyn til konkrete foranstaltninger.

Spørgsmål 63:

Mener ministeren, at lovforslagets § 8 kan udelades eller kan ændres på en sådan måde, at bestemmelsen ikke kan karakteriseres som ekspropriation?

Svar:

Efter min opfattelse kan lovforslagets § 8 ikke undværes. Hovedformålet med bestemmelsen er at tilvejebringe sikkerhed for, at forbrugernes forsyninger med elektricitet kan fortsætte uforstyrret med benyttelse af de pågældende anlæg, uanset om bevillingen enten bortfalder ved ophør eller fortæbes og grundlag for bevillingens fornyelse ikke har kunnet tilvejebringes.

Jeg finder det heller ikke muligt at ændre § 8 på en sådan måde, at den ikke kan karakteriseres som ekspropriation.

Spørgsmål 64:

Kan ministeren bekræfte, at det ikke er tanken med lovforslagets § 3, stk. 2, at tvangsindlægge hele forsyningsområder imod ledelsens ønske under et andet el-værk eller en anden forsyningsvirksomhed, end det allerede henhører under?

Svar:

Jeg skal indledningsvis tillade mig at henvise til min besvarelse af spørgsmålene 8 og 41, hvor jeg har peget på en række kon-

krete tilfælde, hvor bemyndigelsen i § 3, stk. 2, kan tænkes bragt i anvendelse.

Som jeg nævnte i min besvarelse af spørgsmål 1, finder der fortsat en strukturtilpasning sted henimod en i samfundsmæssig henseende mere forenklet og effektiv organisationsform. Jeg finder det rigtigt, at der i særlige tilfælde kan træffes afgørelser i henhold til forslagets § 3, stk. 2, således at man fra det offentliges side understøtter en sådan udvikling med henblik på, at der opnås rimelige og fornuftige resultater.

Bag lovforslagets udformning ligger ingen hensigt om „at tvangsindlægge hele forsyningsområder imod ledelsens ønske under et andet el-værk“. Imidlertid bør man ikke fuldstændig udelukke muligheden af, at der i helt ekstraordinære tilfælde for opnåelse af en hensigtsmæssig forsyningsstruktur, og hvor et rimeligt resultat ikke lader sig tilvejebringe med alle implicerede parter tilslutning, kan opstå behov for en konkret afgørelse af denne karakter.

Spørgsmål 65:

Kan ministeren oplyse det gennemsnitlige elprinsniveau i de øvrige EF-lande samt Norge og Sverige? Er elprisen i disse lande centralt eller lokalt fastsat?

Svar:

Der foreligger ikke nyere, sammenlignelige oplysninger om det gennemsnitlige elprinsniveau i EF-landene samt Norge og Sverige. Danske Elværkers Forening oplyser, at det generelt kan konstateres, at det norske elprinsniveau ligger væsentligt lavere end de øvrige landes, såvel for storindustrielle som for andre forbrugere, medens forskellene mellem niveauerne i de øvrige lande er mindre markante. Det er foreningens vurdering, at de danske elpriser er at finde i den nederste del af prisspektret, både for industriforbrug og forbrug efter bolig- og erhvervstariffer m. fl.

Om prisfastsættelsesformen oplyser Elværksforeningen, at nationale, centrale myndigheder fastsætter elpriserne i Frankrig, Italien, Irland og Storbritannien. I Holland og Belgien sker fastsættelsen af elpriserne såvel centralt som lokalt. I Norge og Sverige fastsættes priserne overvejende lokalt, idet dog såvel Vattenfallsstyrelsen (Sverige) som især Statens Vassdragsverk

(Norge) i et vist omfang har direkte leverancer til forbrugere. I Tyskland fastsættes priserne af forsyningselskaberne; her varetages det offentliges kontrolfunktioner af Länderadministrationerne.

Spørgsmål 66:

Er det ud fra et samfundsmæssigt synspunkt et hovedformål med loven at opnå en optimal udnyttelse af energiforsyningerne? Kan dette formål tilgodeses på anden måde end ved den foreslåede centrale styring, f. eks. alene ved gennemførelse af reglerne i lovforslagets § 13 med den i svaret på spørgsmål 32 foreslåede ændring, kombineret med beskatnings- og afgiftspolitik i produktions- og distributionsled? Der udbedes en skitse til en sådan lovgivning.

Svar:

I bemærkningerne til lovforslaget er det anført, at formålet med loven er at sikre, at landets elforsyning indpasses på den mest hensigtsmæssige måde i den samlede energiforsyning. Jeg er enig i, at der heri ligger, at det ud fra et samfundsmæssigt synspunkt er et hovedformål med loven, inden for de rammer som denne afstikker, at sigte mod optimal udnyttelse af energiforsyningerne.

Optimal udnyttelse af energiforsyningerne vil dog ikke kunne opnås alene ved gennemførelse af forslaget til lov om elforsyning, men forslaget vedtagelse vil betyde et væsentligt skridt i denne retning, idet der herved sikres myndighederne et indseende med og en indflydelse på elforsyningen, her-

under de meget betydelige investeringer i udbygningen med kraftværker m. v. samt grundlaget for prisfastsættelse for elektricitet, som er en forudsætning for, at myndighederne kan sikre en hensigtsmæssig indpassning af elforsyningerne i den samlede energiforsyning.

Jeg finder ikke, at dette formål vil kunne opnås ved gennemførelse alene af reglerne i lovforslagets § 13 (med den i mit svar på Udvalgets spørgsmål 32 nævnte ændring) kombineret med beskatnings- og afgiftspolitik i produktions- og distributionsled.

Så betydningsfulde de i forslaget § 13 indeholdte bemyndigelser end er, tager de dog alene sigte på elværkernes brændselsanvendelse, og det er min opfattelse, at f. eks. spørgsmål som prioritering af energiinvesteringerne inden for samfundsökonomien som helhed og beregningerne af grundlaget for prisfastsættelsen for elektricitet, som i givet fald ikke ville være omfattet af loven, repræsenterer så centrale energipolitiske elementer, at det ud fra et samfundsmæssigt synspunkt vil være nødvendigt, at myndighederne har indseende med og indflydelse på disse forhold.

Da en lovgivning baseret alene på lovforslagets § 13 kombineret med beskatnings- og afgiftspolitik i produktions- og distributionsled som nævnt efter min mening ikke vil tilgodeses de formål, som det fremlagte lovforslag tilsigter, mener jeg ikke, at det vil være et alternativ at formulere en lovskitse på dette grundlag.